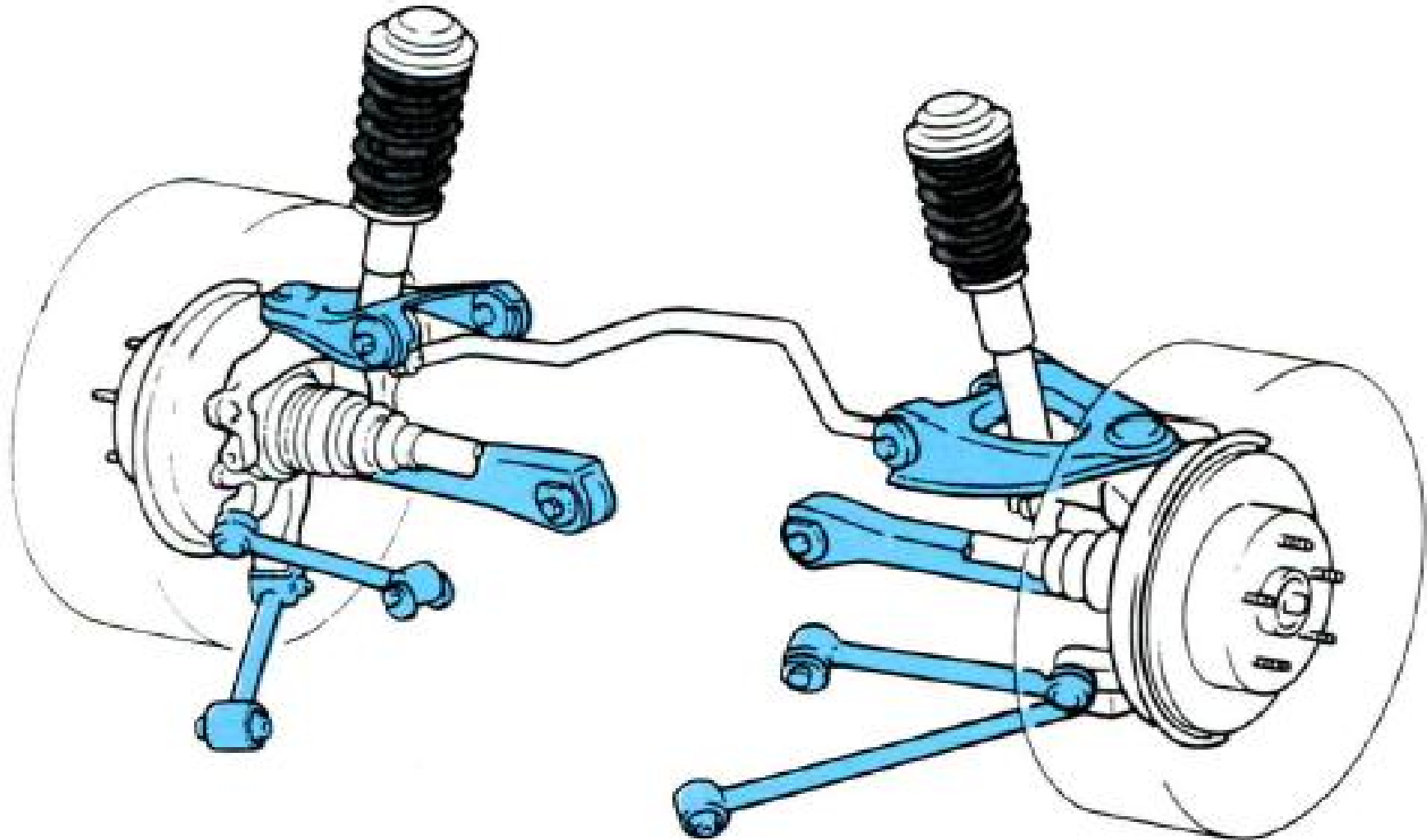

Zawieszenie pojazdu

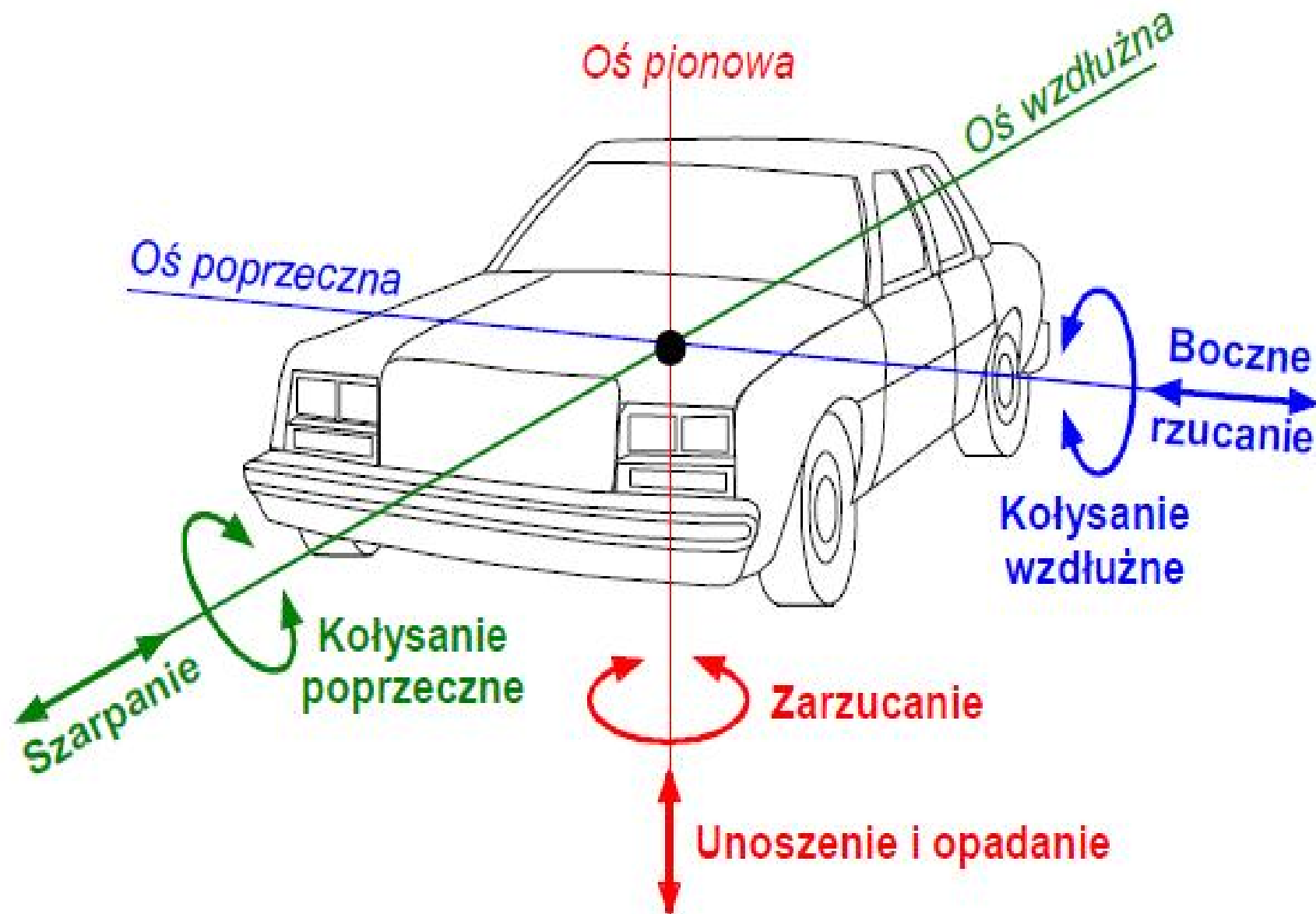

UKŁAD ZAWIESZENIA POJAZDU

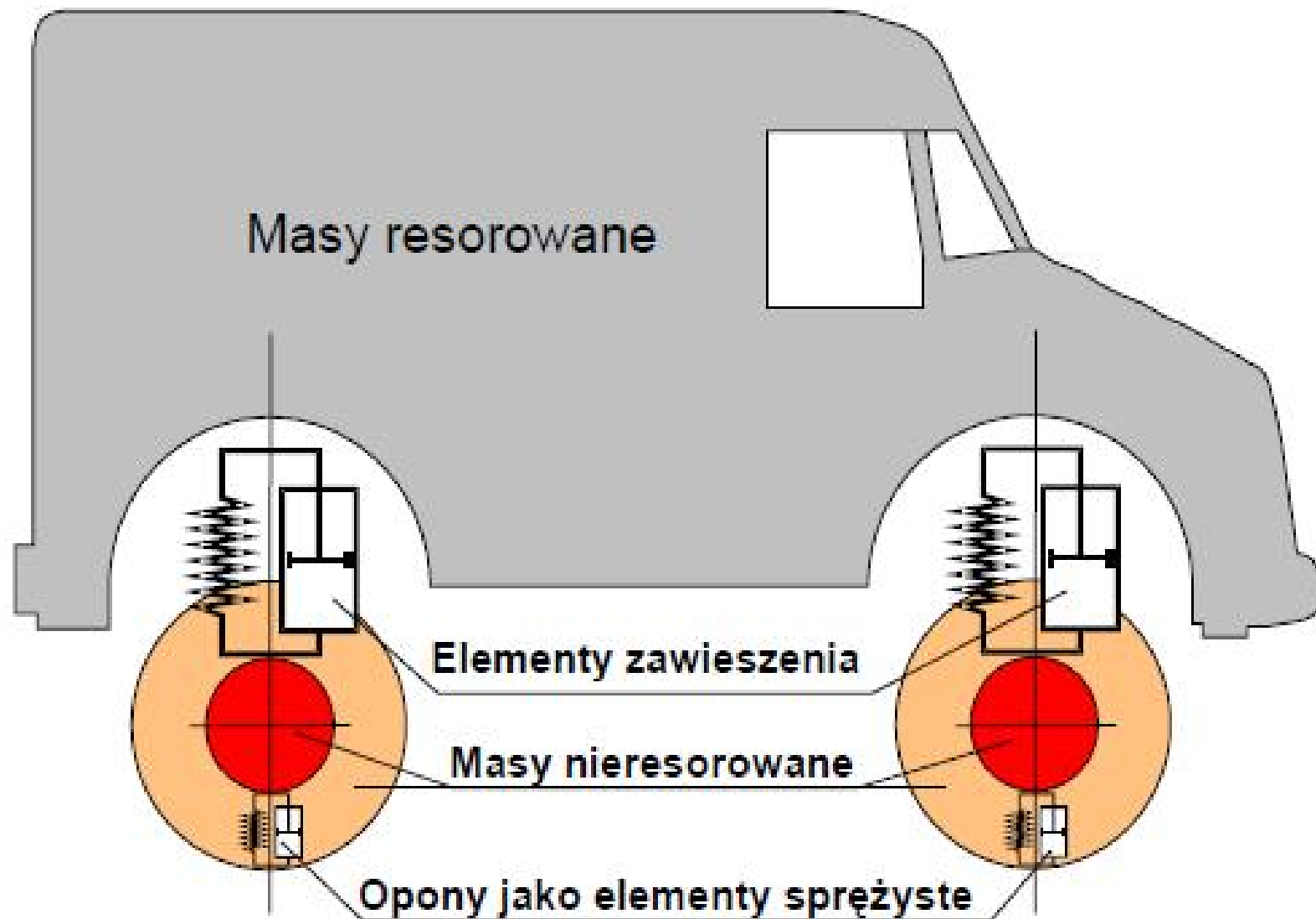
Zadania układu:

- połączenie kół jezdnych z kadłubem pojazdu
- zapewnienie możliwie najlepszego i ciągłego docisku kół do nawierzchni
- zapewnienie możliwie najwyższego poziomu komfortu jazdy

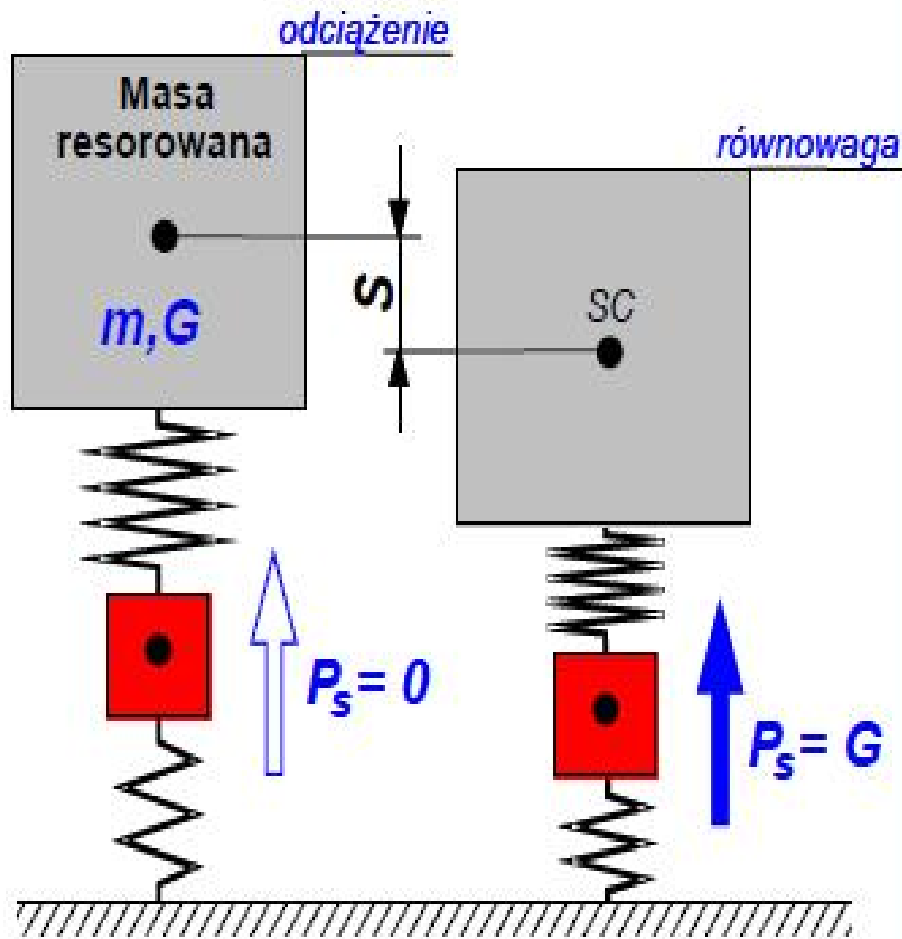
Ruchy bryły pojazdu względem osi

Masy resorowane i nieresorowane pojazdu

Masy resorowane i nieresorowane pojazdu

Statyczna strzałka ugięcia pojazdu:

$$s = \frac{P_s}{c} = \frac{G}{c} = \frac{m \cdot g}{c}$$

gdzie: c – sztywność zawieszenia

Wypadkowa sztywność zawieszenia:

$$c_0 = (c_1 * c_2) * (c_1 + c_2) \quad [N/mm]$$

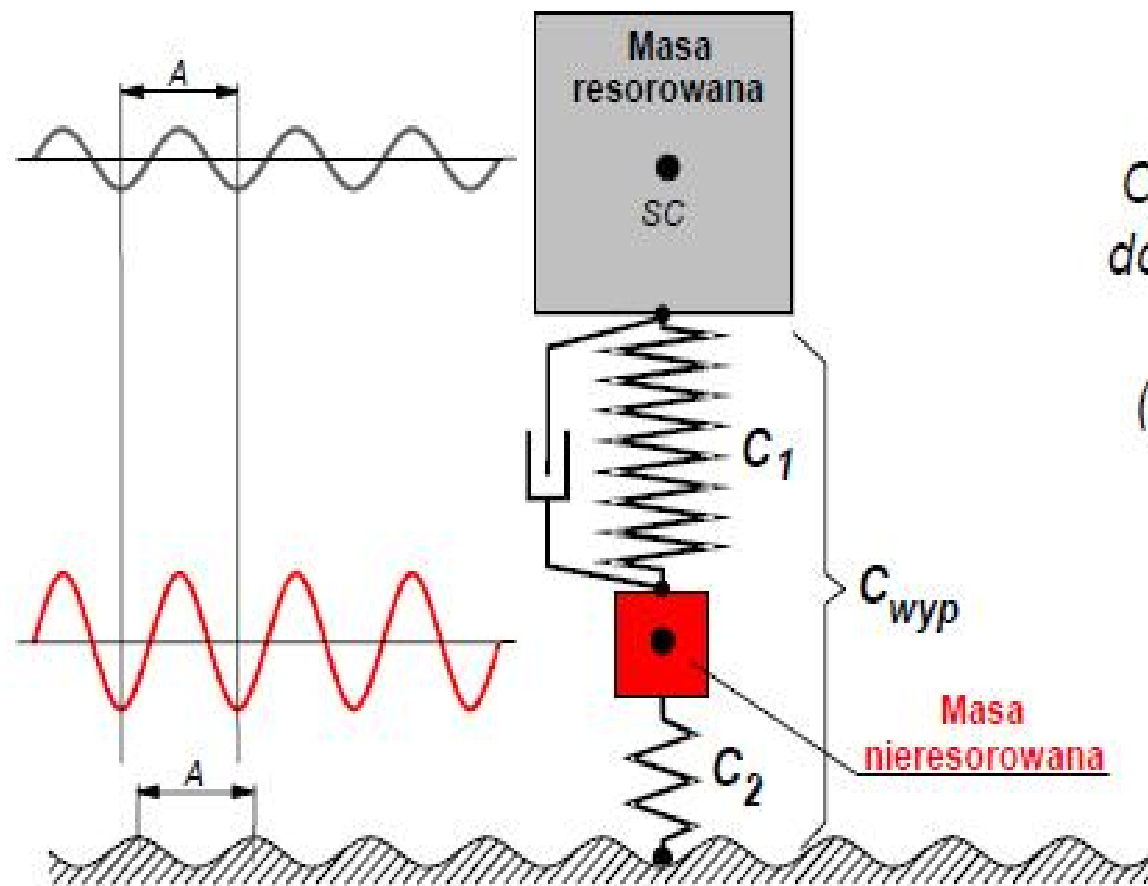
gdzie: c_1 – sztywność elementów sprężystych zawieszenia

c_2 – sztywność ogumienia

Częstotliwość drgań własnych masy resorowanej:

$$f = \frac{30}{\pi} \cdot \sqrt{\frac{c_0}{m}} = \frac{30}{\pi} \cdot \sqrt{\frac{g}{s}} \approx 298 \cdot \sqrt{s} \quad [1/min]$$

Masy resorowane i nieresorowane pojazdu

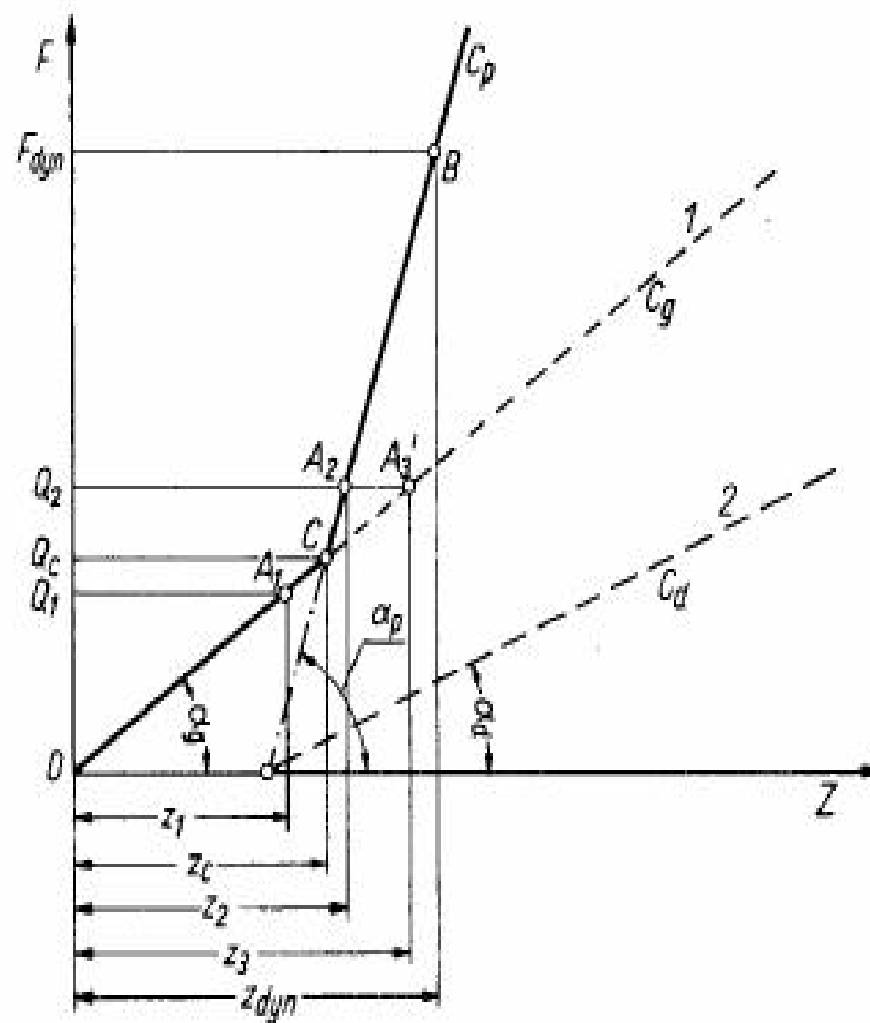
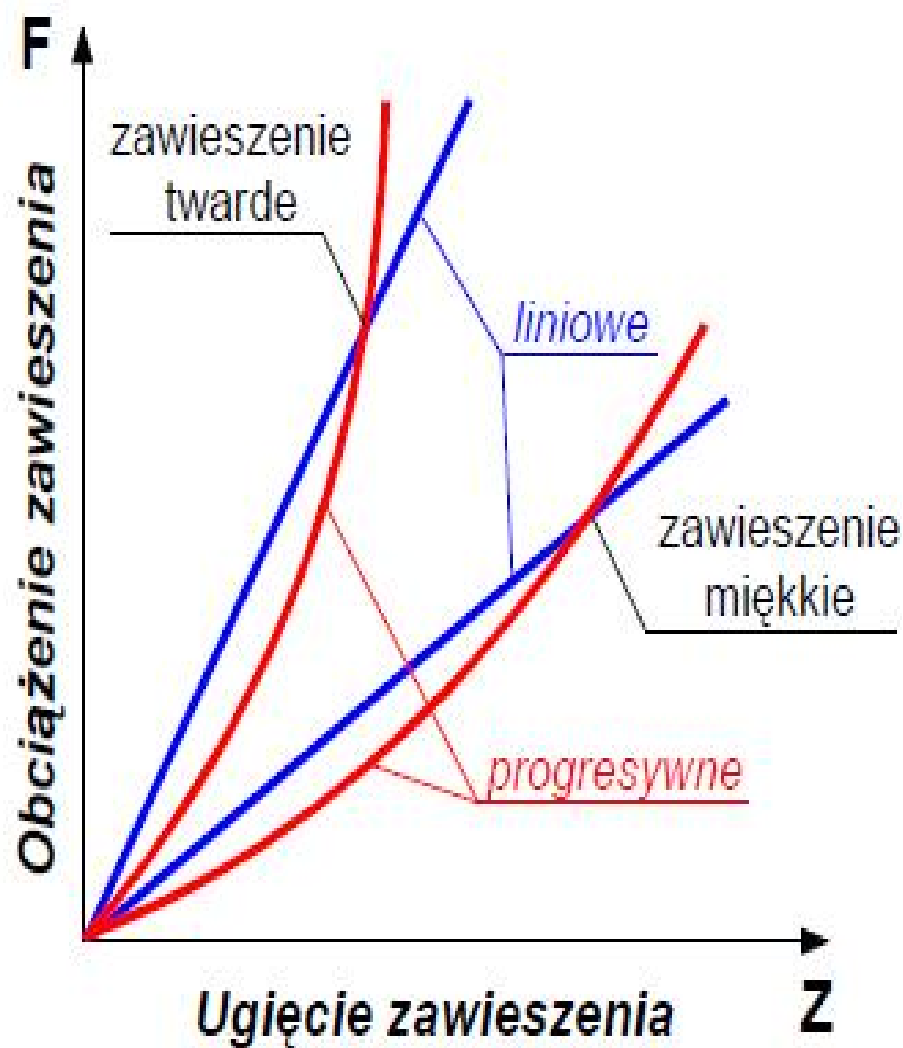

Częstości mas resorowanych do 2,5 Hz są dobrze znoszone przez organizm ludzki (porównywalne z częstotliwością podczas marszu)

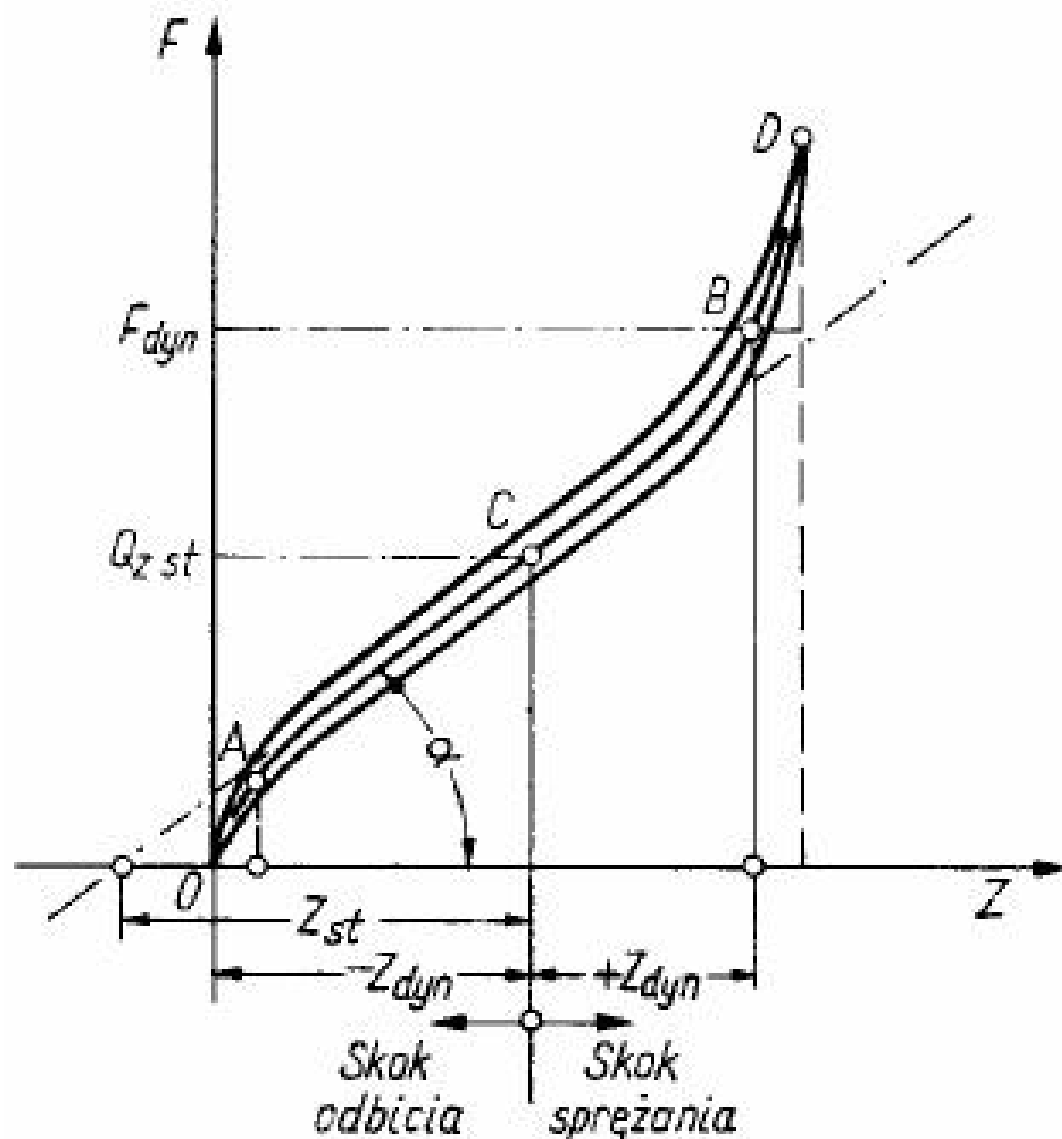
Masy nieresorowane: częstotliwości drgań - $6,7 \div 13,3$ Hz, małe amplitudy (w granicach odkształceń ogumienia)

Masy resorowane: częstotliwości drgań $0,8 \div 2,5$ Hz przy dużych amplitudach

Charakterystyki zawieszenia

Charakterystyki zawieszenia

Skoki i histereza sprężystości zawieszenia

ZAWIESZENIE

Zawieszenie łączy koła pojazdu z nadwoziem. Dzięki podatności zawieszenie może pochłaniać nierówności nawierzchni drogi. W rezultacie nadwozie może wykonywać niepożądane ruchy, które powinny być minimalizowane tak, aby otrzymać maksymalną stabilność.

ZAWIESZENIE

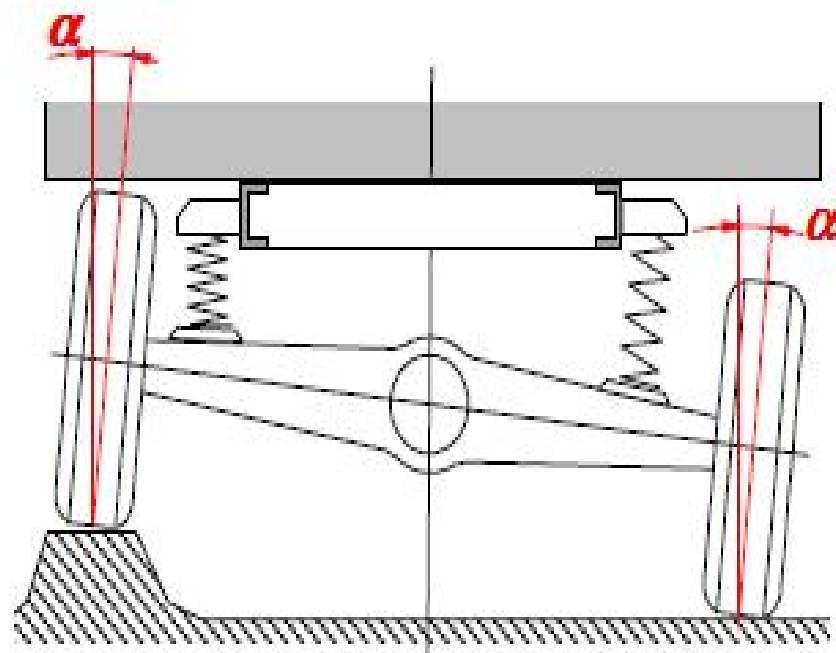
➔ ZALEŻNE

- Z resorem piórowym
- Z wahaczami wzdłużnymi i z belką skrętną
- Z 4 drążkami reakcyjnymi

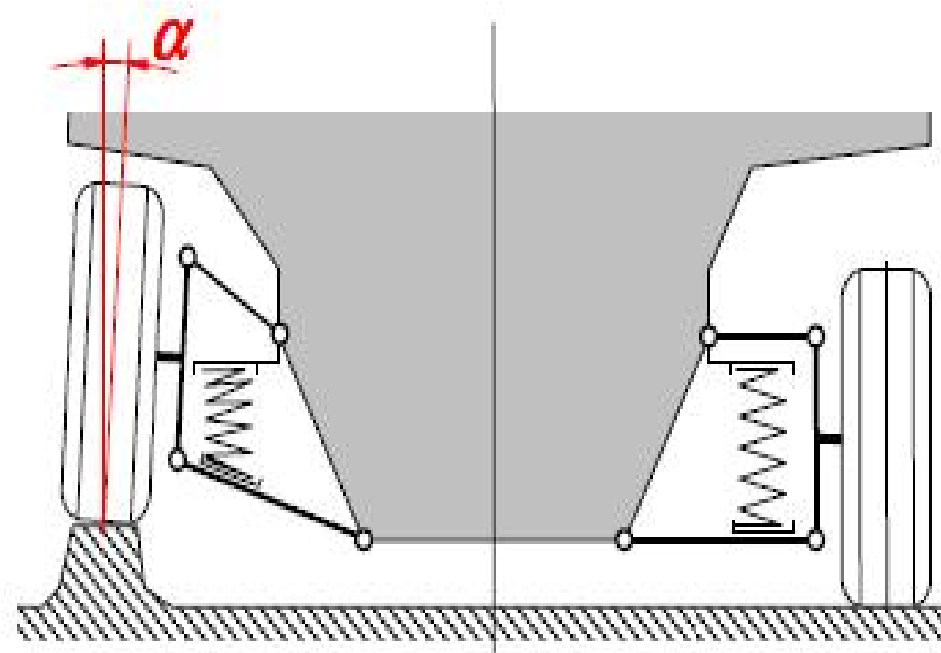
➔ NIEZALEŻNE

- McPherson
- Z wahaczami skośnymi
- Z podwójnymi wahaczami poprzecznymi
- Pneumatyczne

RODZAJE UKŁADÓW ZAWIESZENIA POJAZDÓW

Zawieszenie zależne

Zawieszenie niezależne

Zawieszenie Zależne

Elementy zawieszenia sprzęgają się z ramą lub nadwoziem samochodu w sztywną oś, napędzaną lub nienapędzaną.

W tym przypadku ruch obu kół tej osi jest od siebie zależny.

Zawieszenie Niezależne

Każde z kół jest połączone z ramą lub nadwoziem oddzielnie, dzięki czemu koła po obu stronach samochodu mogą wykonywać ruchy pionowe niezależnie od siebie

Zalety i wady zawieszzeń

Zawieszzenia zależne:

- + duża nośność
- + prosta budowa
- + wysoka trwałość
- duża masa
- niższy poziom komfortu jazdy
- zwiększona wysokość położenia środka ciężkości

Zastosowanie:

- pojazdy ciężkie (ciężarowe, autobusy, osobowe)
- samochody terenowe

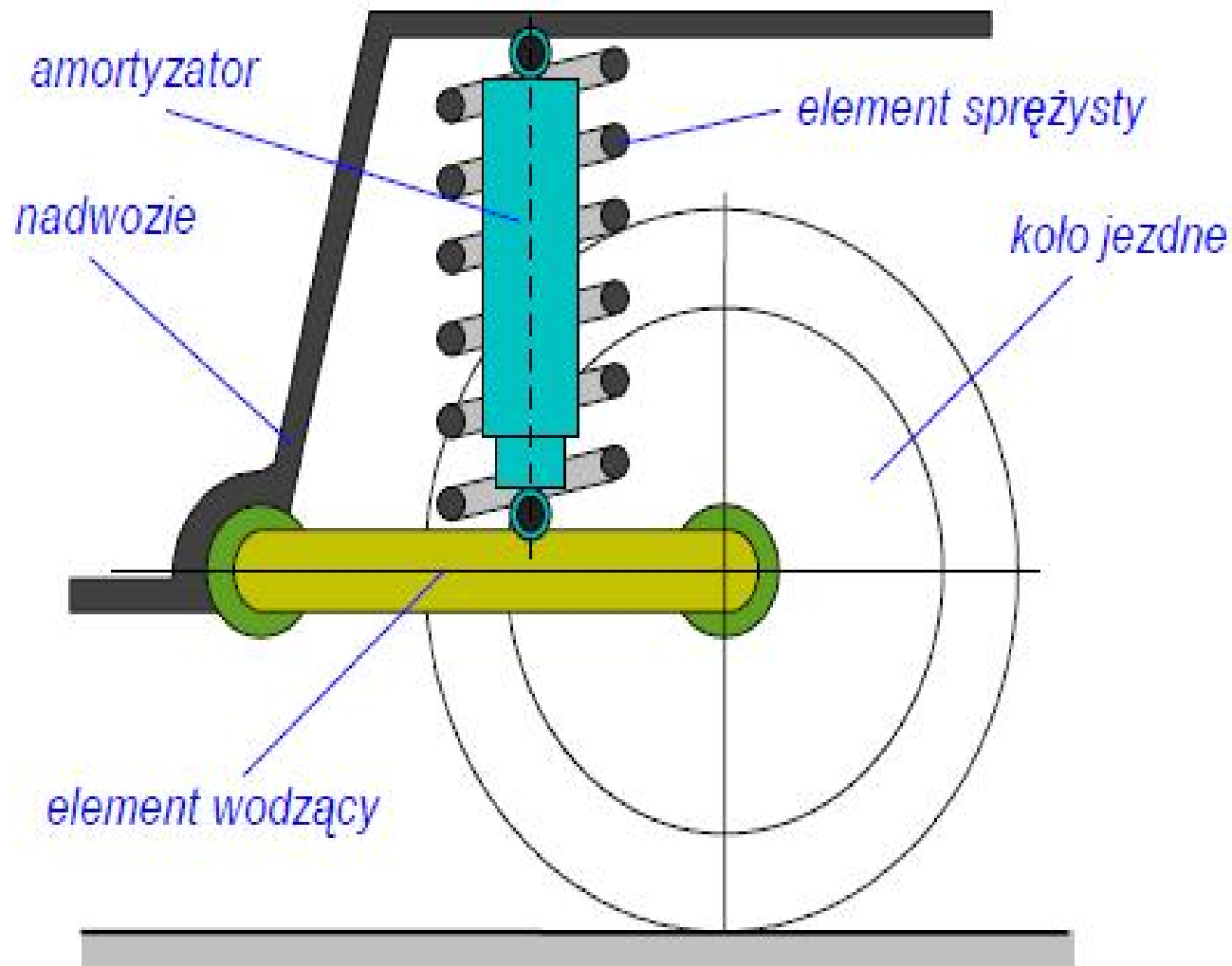
Zawieszzenia niezależne:

- + wysoki komfort jazdy
- + możliwość zmniejszenia wysokości położenia środka ciężkości
- + niższa masa
- niższa nośność
- skomplikowana budowa
- niższa trwałość

Zastosowanie:

- samochody osobowe
- samochody dostawcze i autobusy (przednie osie)

GŁÓWNE ELEMENTY UKŁADU ZAWIESZENIA POJAZDU

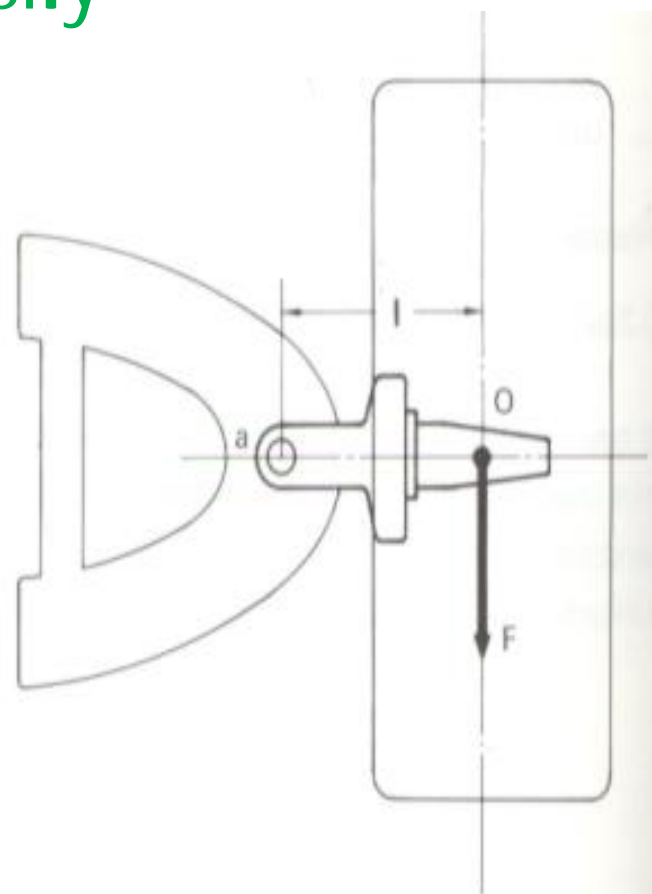
Moment siły

Moment, lub mówiąc dokładniej **moment siły**, jest to efekt dążenia siły do obrotu ciała wokół jego osi.

Moment **M** jest wyrażany iloczynem siły **F**, działającej na ciało, oraz ramienia **l**, tzn. odległości osi obrotu (**a**) od punktu przyłożenia siły **O**.

$$M = F \cdot l$$

Oznacza to, że siła potrzebna do skręcenia kół może być zmniejszona przez zmniejszenie promienia zataczania.

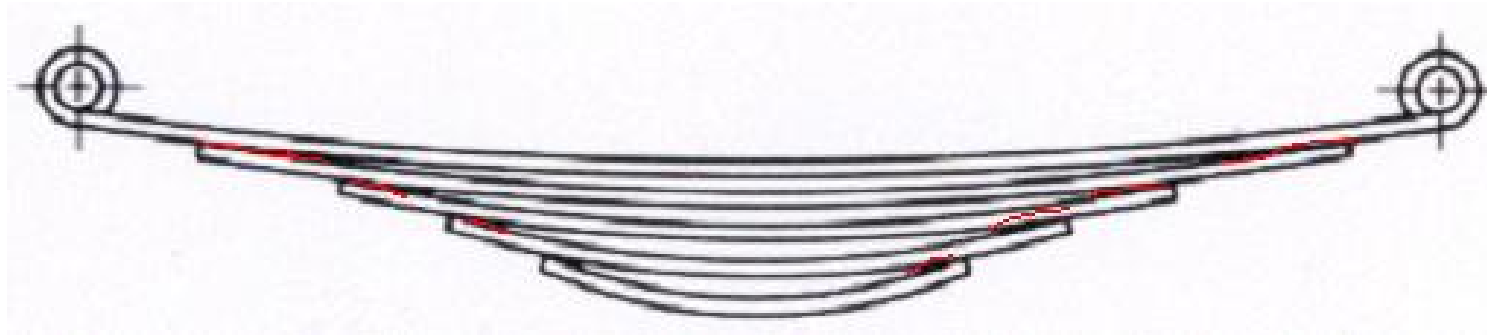
- a : Oś obrotu
- O : Punkt przyłożenia siły
- F : Siła
- l : Promień zataczania

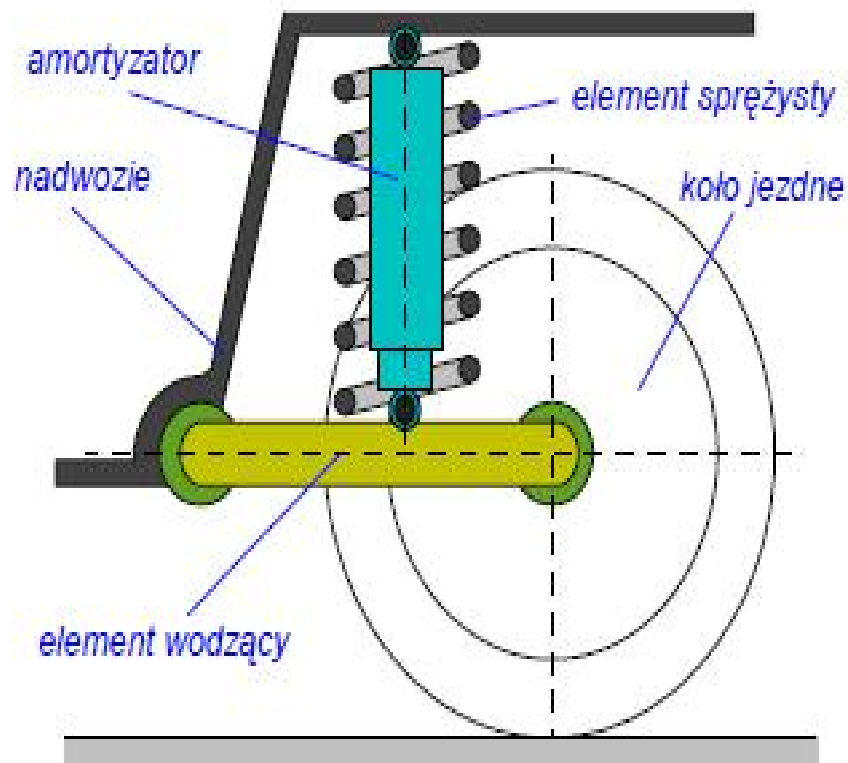
RESORY PIÓRÓWE

Resory piórowe stosowane są w samochodach dostawczych. Resory zapewniają dość niski komfort jazdy a jednocześnie dzięki prostej budowie nie wymagają skomplikowanej obsługi.

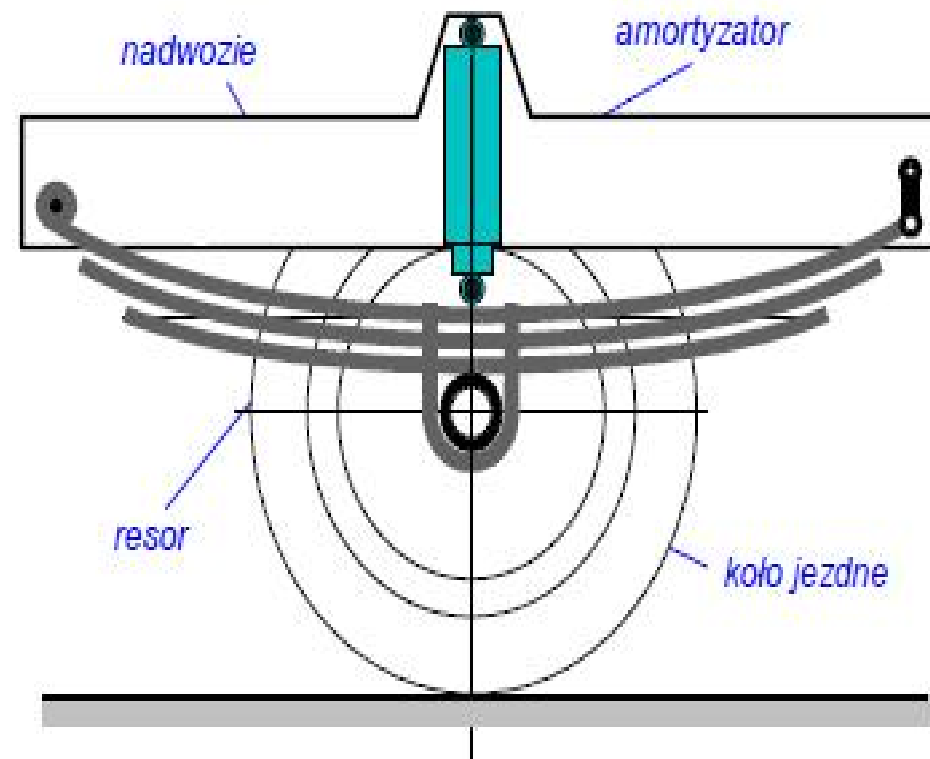
Występujące w resorach zjawisko skręcania osi (owijania) spowodowane jest istnieniem momentów podczas przyspieszania i hamowania, które działają na resory starając się owinać je wokół osi.

ODMIANY UKŁADÓW ZAWIESZENIA POJAZDU

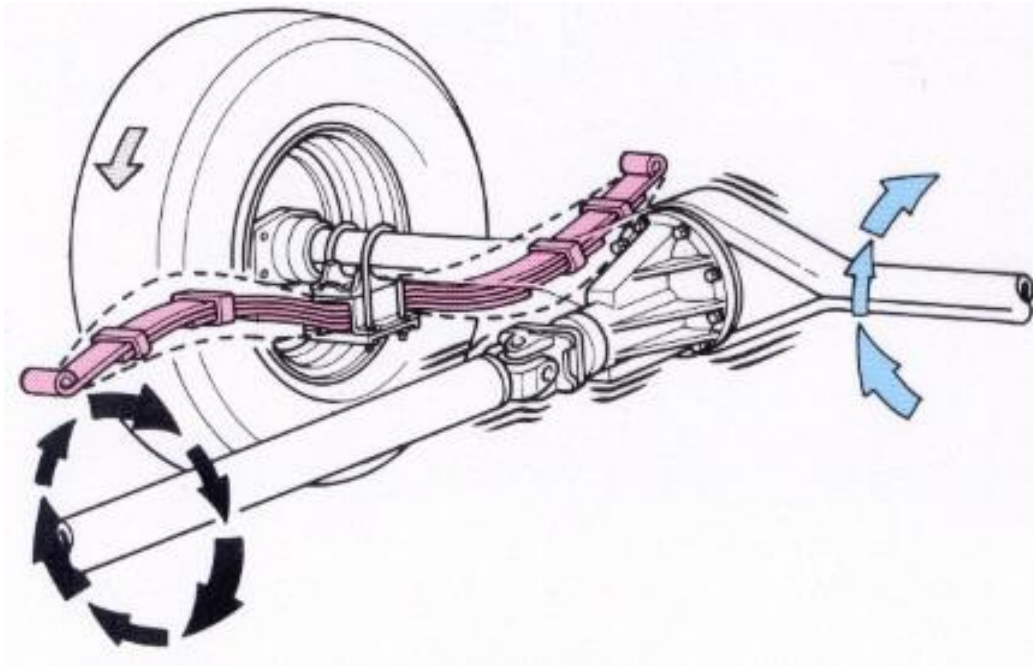

Zawieszenie wahaczowe

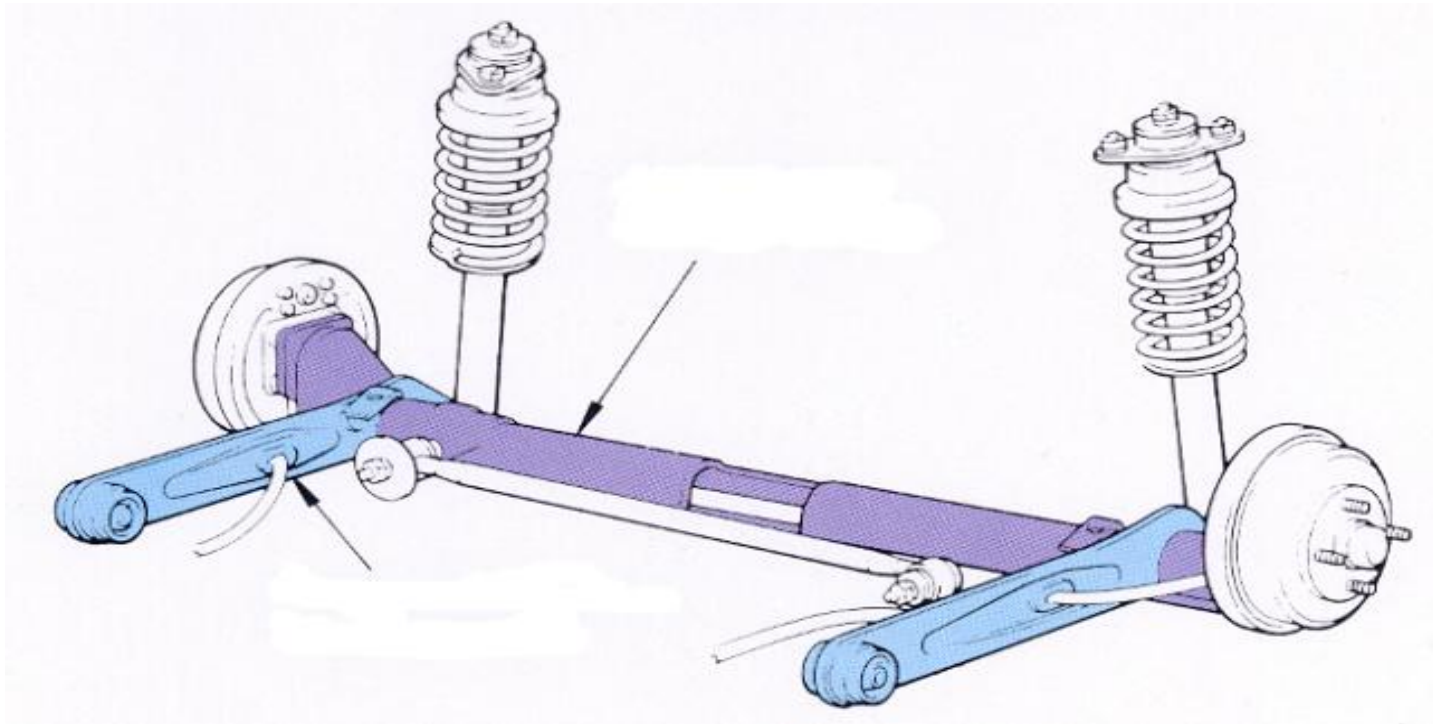
Zawieszenie resorowe

Jeżeli podczas jazdy resory powodują hałas, to jego przyczyną może być zużycie się przekładek z tworzywa sztucznego służących do zmniejszenia tarcia między piórami. W takim przypadku należy je wymienić.

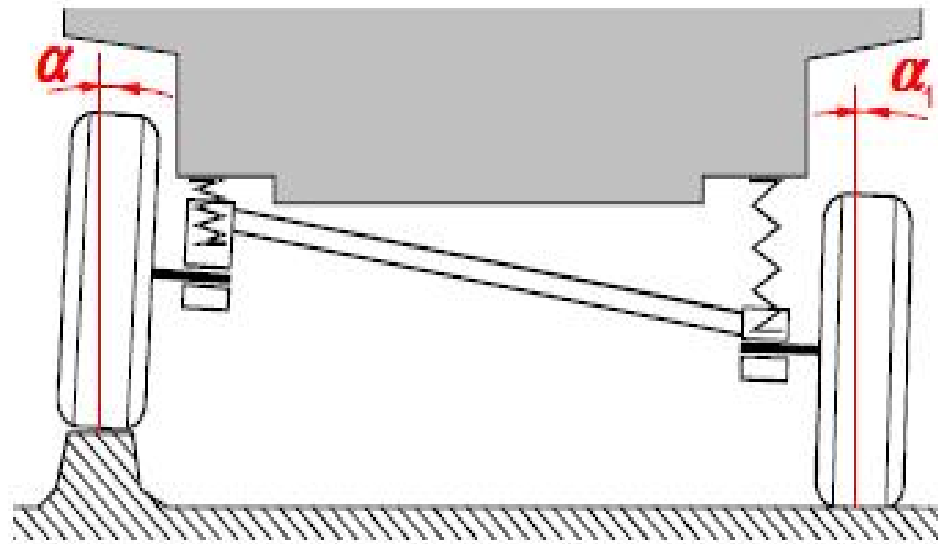

WAHACZ Z BELKĄ SKRETNĄ

Ten rodzaj zawieszenia używany jest głównie w małych samochodach z układem napędowym typu **PP (FF)** tzn. z silnikiem umieszczonym z przodu i z napędzanymi przednimi kołami. W niektórych modelach tuleje w wahaczach **wleczonech** mają nietypowy kształt.

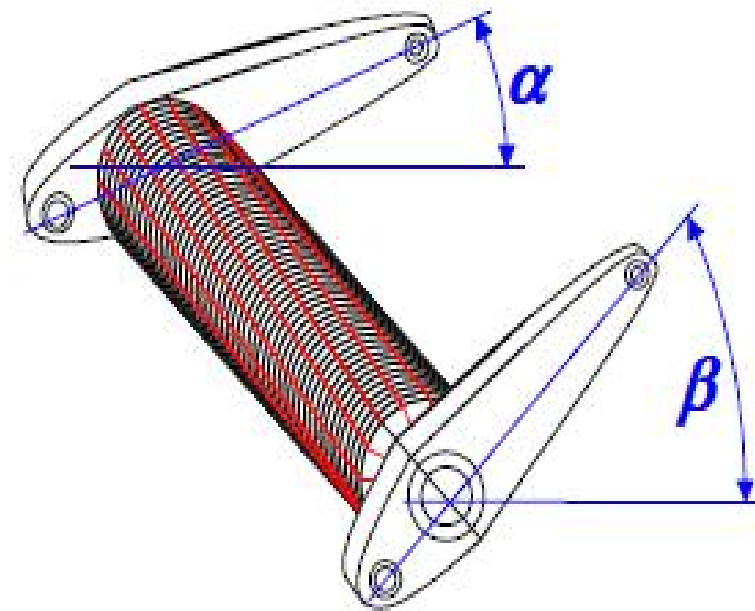

RODZAJE UKŁADÓW ZAWIESZENIA POJAZDÓW

Zawieszenie z belką skrętną

- + *bardzo prosta konstrukcja*
- + *niska cena*
- + *mała masa*
- + *niezawodność*

Schemat działania belki skrętnej

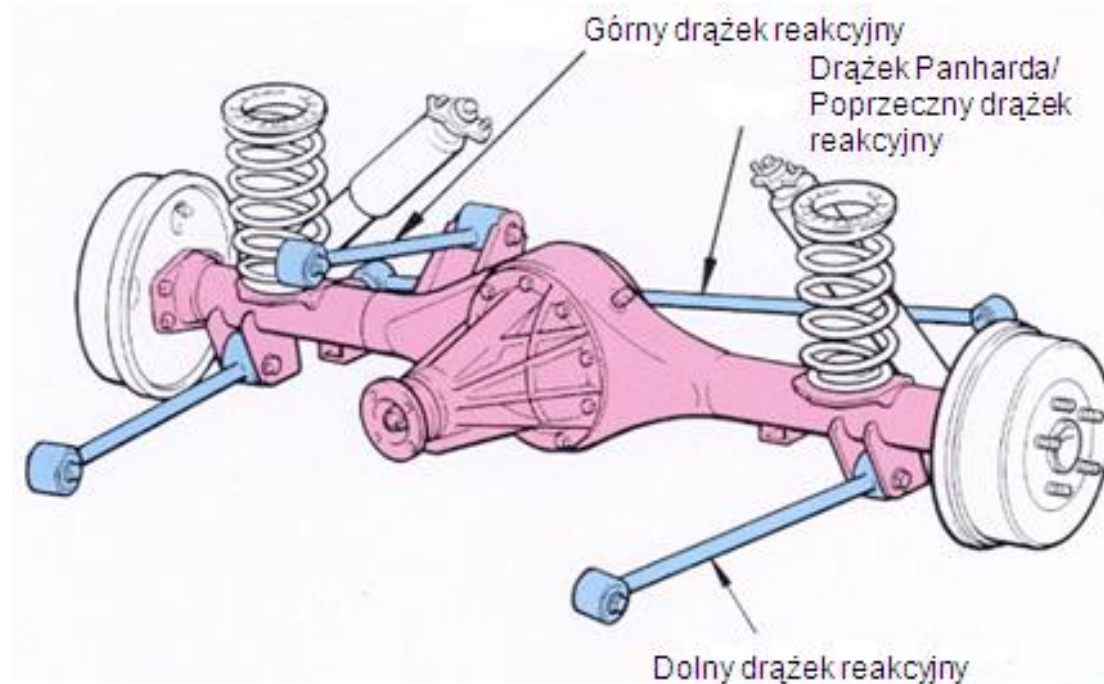
- *średni poziom komfortu jazdy*
- *podnosi środek ciężkości*

Zastosowanie:

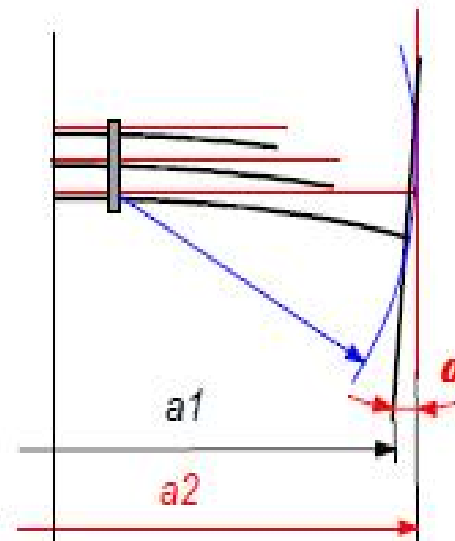
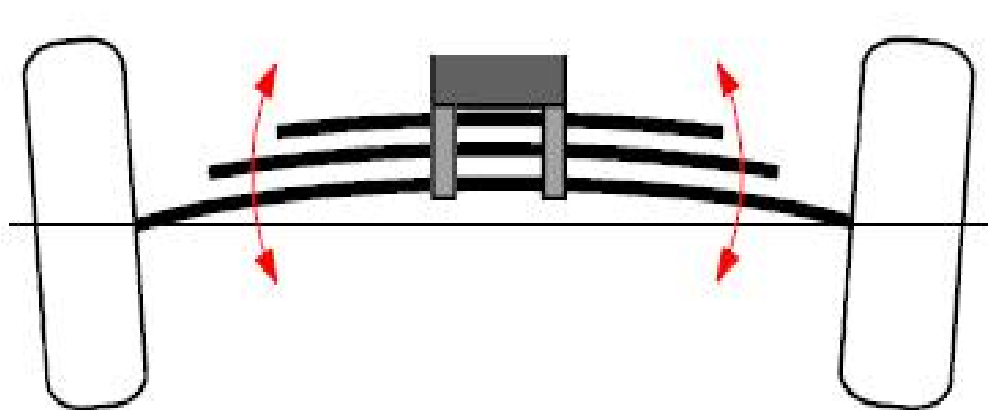
- *tylne osie lekkich samochodów*

ZAWIESZENIE Z 4 DRAŻKAMI REAKCYJNYMI

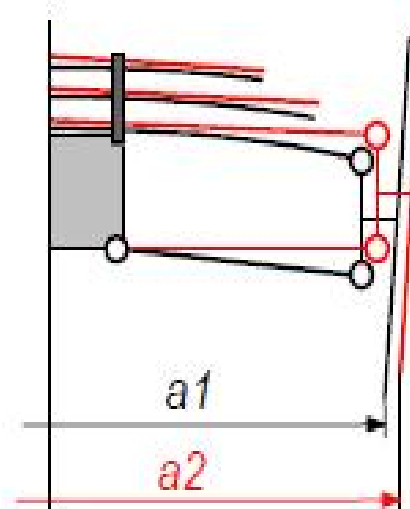
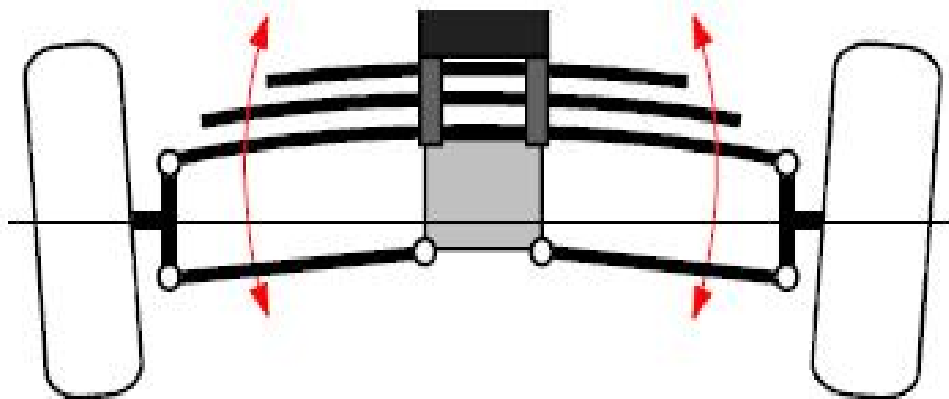
Ponieważ sprężyny nie przenoszą obciążeń poprzecznych, położenie osi napędowej musi być utrzymywane podczas przyśpieszania, hamowania i jazdy po zakręcie przez wahacze i drążki reakcyjne.

PROWADZENIE KOŁA PRZEZ RÓŻNE ODMIANY ZAWIESZENIA

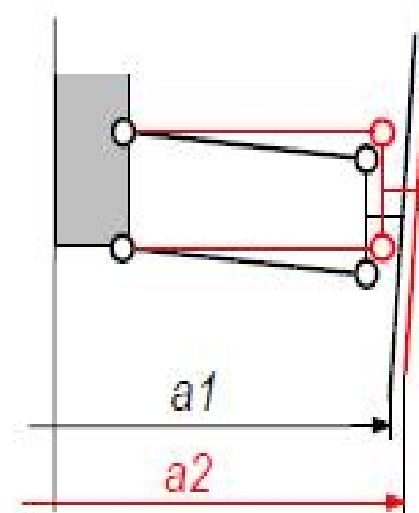
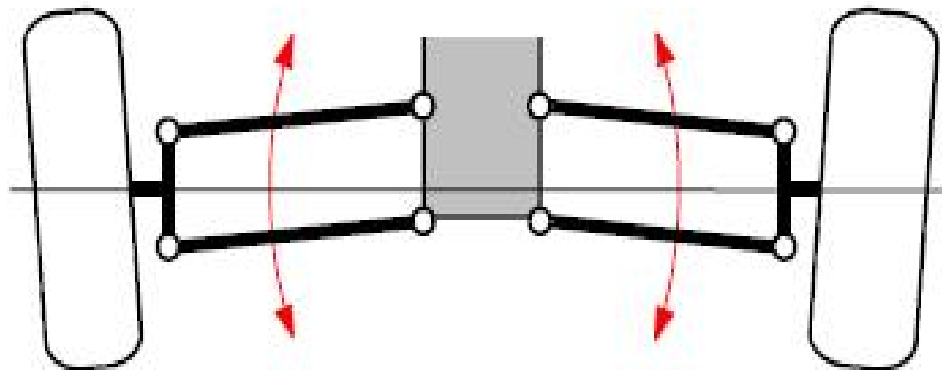

Pojedynczy
resor
poprzeczny

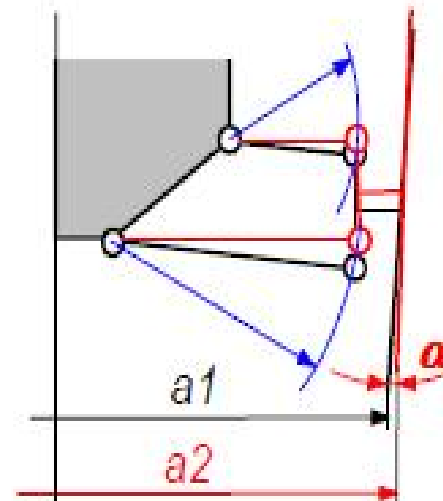
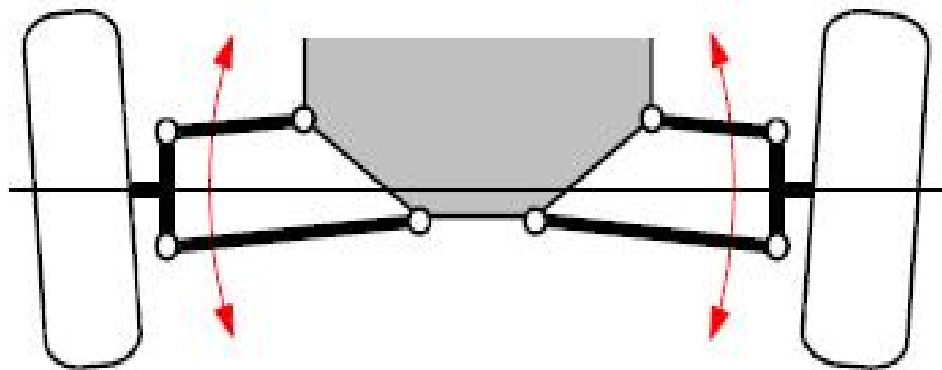

Pojedynczy
resor
poprzeczny
z wahaczami
poprzecznymi

PROWADZENIE KOŁA PRZEZ RÓŻNE ODMIANY ZAWIESZENIA

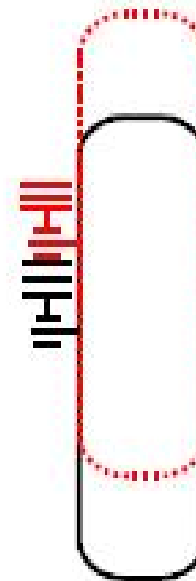
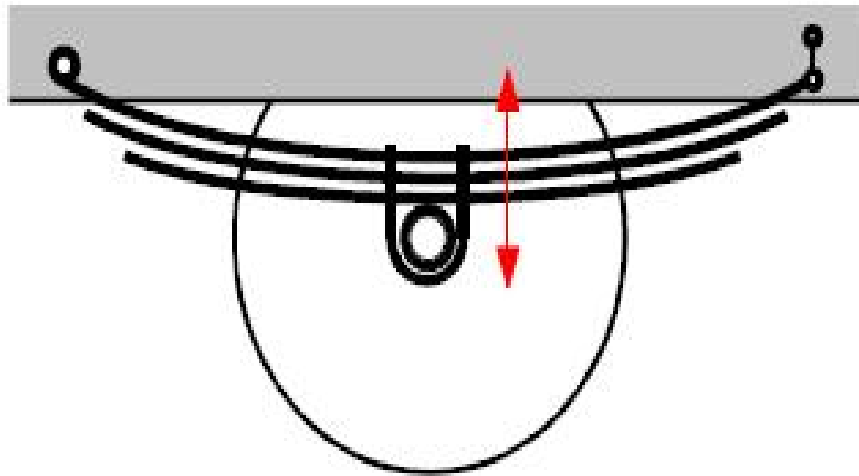
Podwójne
wahacze
poprzeczne
(układ
równoległy)

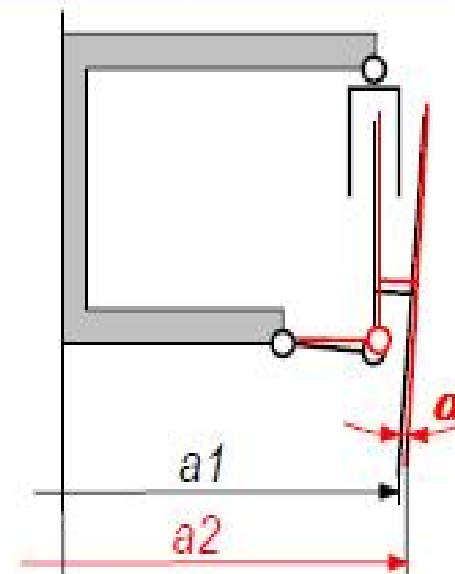
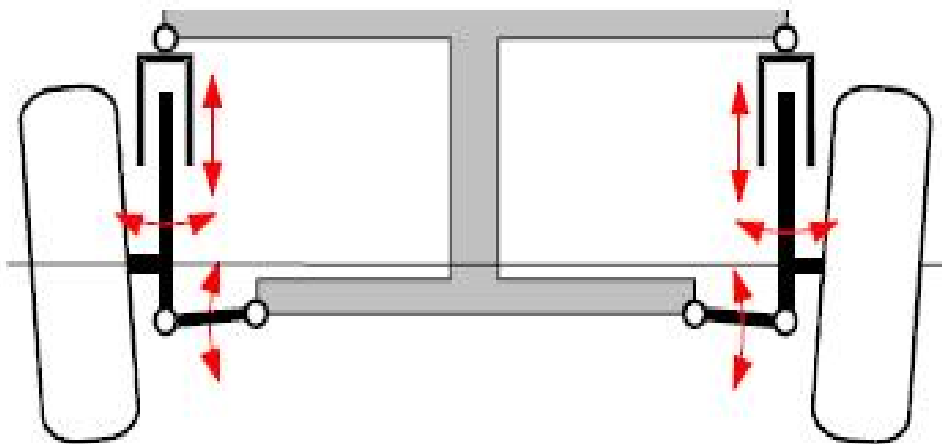
Podwójne
wahacze
poprzeczne
(układ
trapezowy)

PROWADZENIE KOŁA PRZEZ RÓŻNE ODMIANY ZAWIESZENIA

Resor
wzdłużny

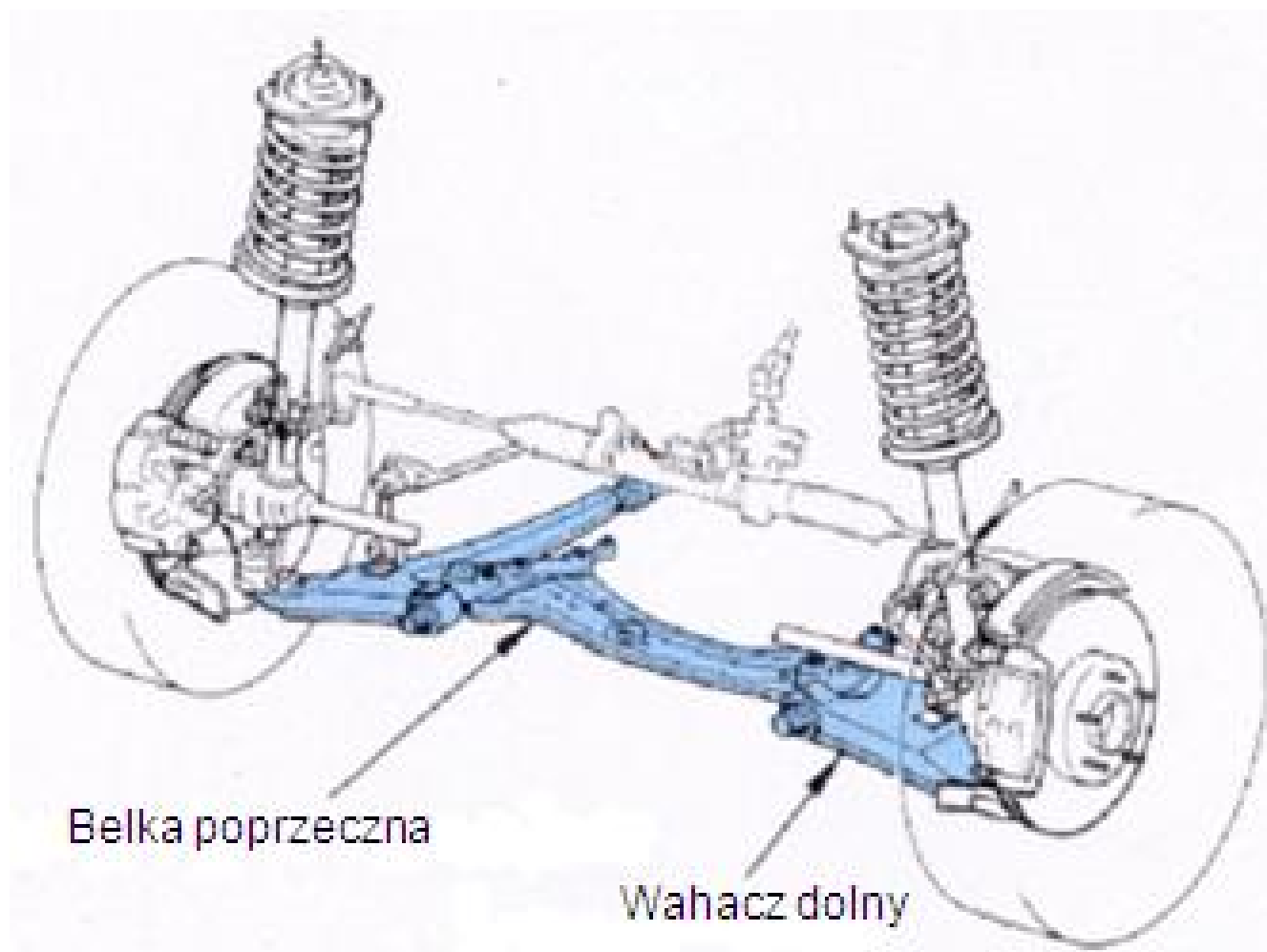
Głowica
prowadząca
z wahaczem
poprzecznym

ZAWIESZENIE NIEZALEŻNE McPherson

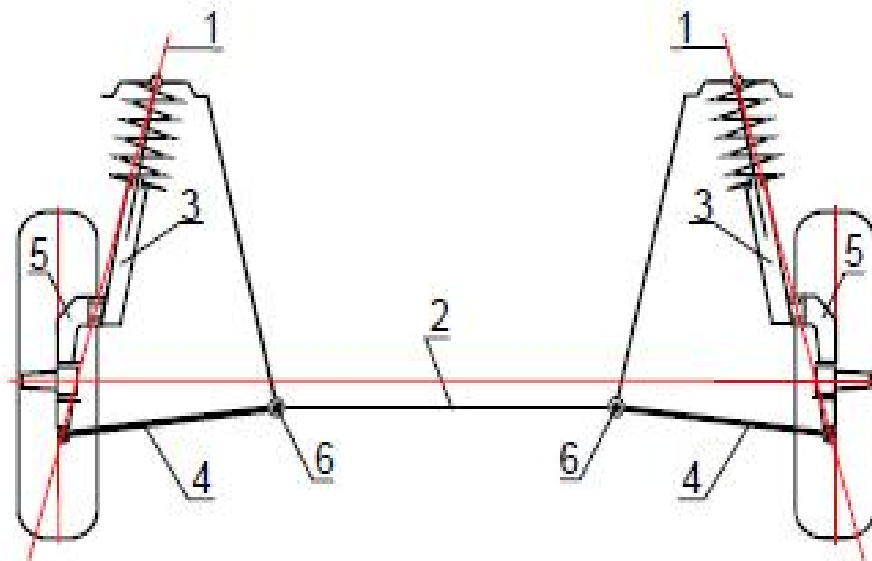
- Zawieszenie typu McPherson jest najbardziej rozpowszechnionym zawieszeniem w małych i średnich samochodach. Niewielka ilość elementów powoduje, że masa nieresorowana jest mała.
- Ponieważ stosowane w nim są tylko dolne wahacze, silnik może być umieszczony niżej, pomiędzy kołami, co obniża punkt ciężkości pojazdu i zmniejsza kołysanie podczas pokonywania zakrętów.
- Podczas jazdy po zakręcie sprężyna i amortyzator przemieszczają się wraz ze zwrotnicą, dlatego też zastosowano łożysko pomiędzy nadwoziem i górnym gniazdem sprężyny.

ZAWIESZENIE McPherson

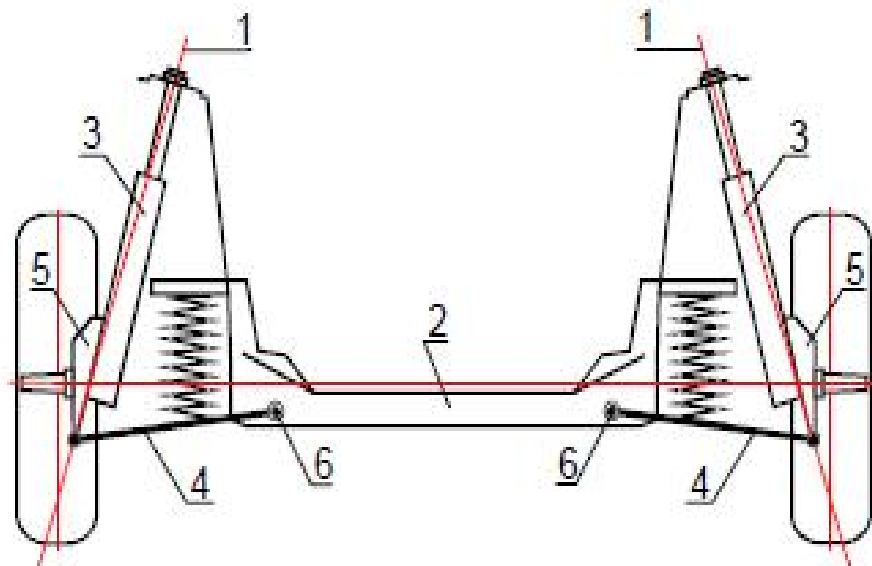

PROWADZENIE KOŁA PRZEZ RÓŻNE ODMIANY ZAWIESZENIA

Zawieszenie typu McPhearson

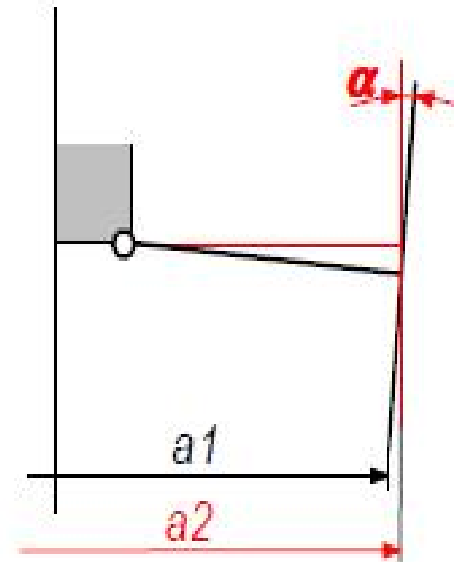
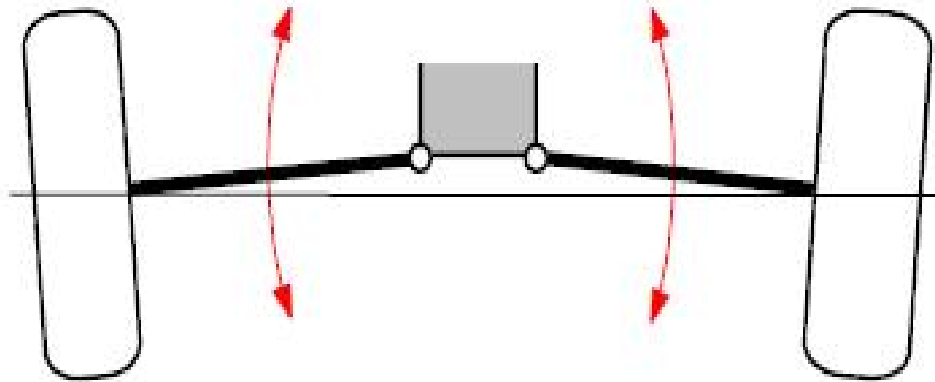
- 1 – geometryczna oś obrotu zwrotnicy
- 2 – belka przedniego zawieszenia
- 3 – amortyzator
- 4 – wahacz poprzeczny
- 5 – zwrotnica
- 6 – przegub wahacza

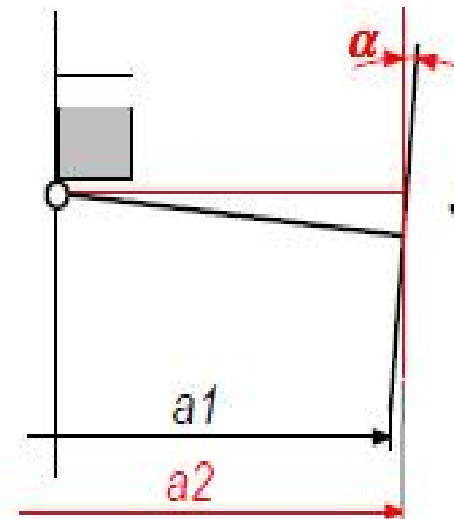
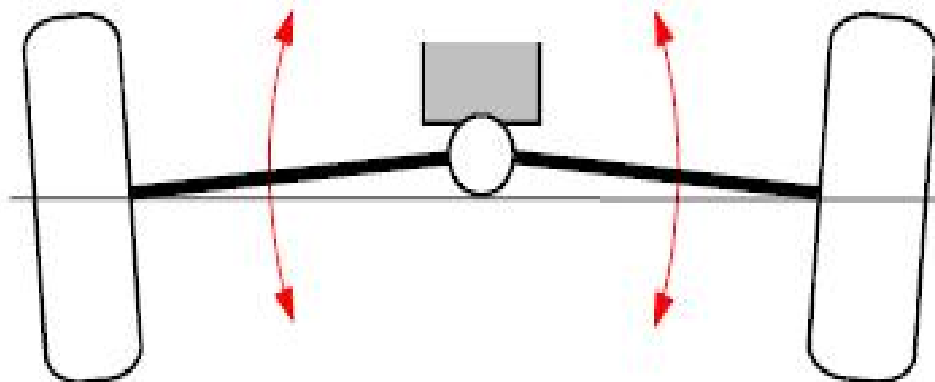
Zawieszenie typu Daimler Benz

- 1 – geometryczna oś obrotu zwrotnicy
- 2 – belka przedniego zawieszenia
- 3 – amortyzator
- 4 – wahacz poprzeczny
- 5 – zwrotnica
- 6 – przegub wahacza

PROWADZENIE KOŁA PRZEZ RÓŻNE ODMIANY ZAWIESZENIA

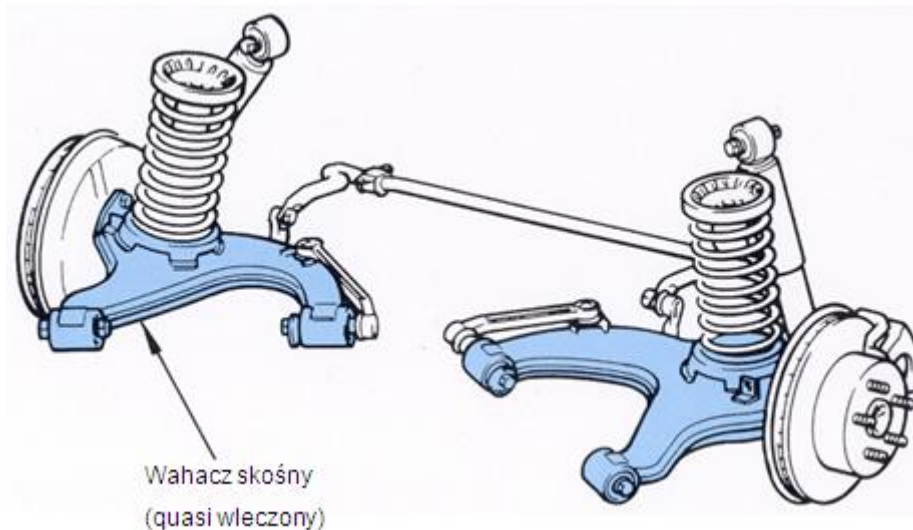
Dwuprzegubowa
oś wahliwa

Jednoprzegubowa
oś wahliwa

ZAWIESZENIE Z WCHACZAMI SKOŚNYMI

W tym rodzaju zawieszenia, w fazie projektowania, możliwe jest określenie, na podstawie optymalnej charakterystyki stateczności ruchu, wielkości zmian kątów zbieżności i pochylenia kół podczas przemieszczeń pionowych. Wielkość tę kontroluje się zmieniając długość wahaczy, miejsca ich mocowania oraz kąty przemieszczeń kątowych osi.

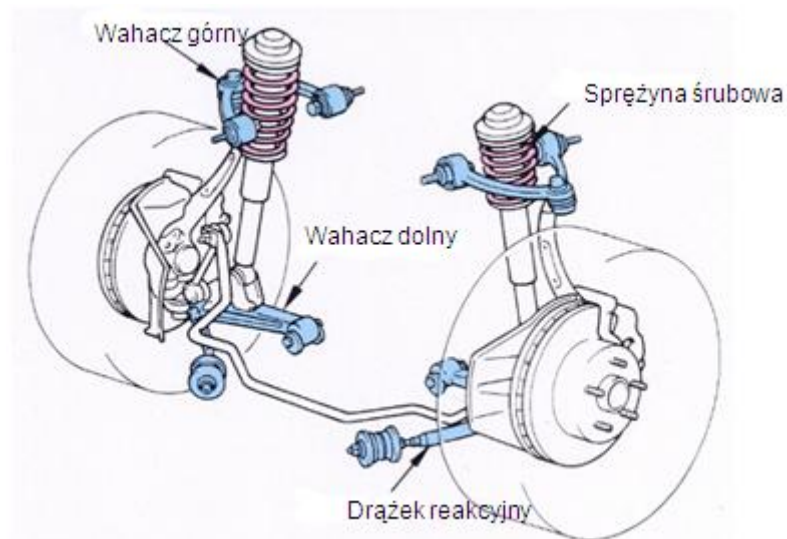

ZAWIESZENIE Z PODWÓJNYMI WACHACZAMI POPRZECZNYMI

Geometria mocowania oraz wielkość wahaczy dolnych i górnych jest różna w tym zawieszeniu.

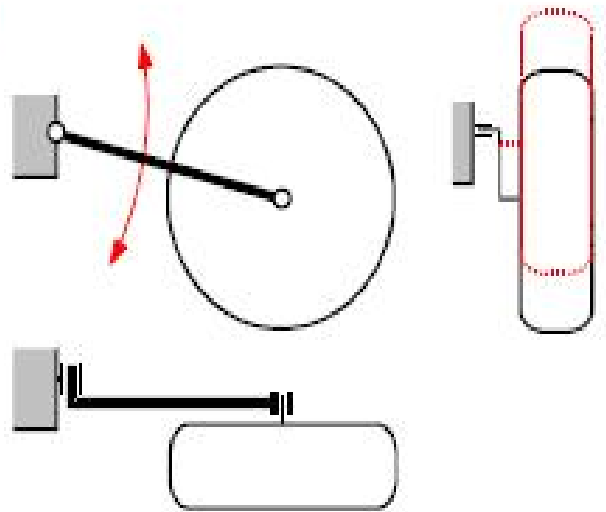
Wahacz górny jest krótszy niż dolny.

W ten sposób podczas pokonywania zakrętu kąt pochylenia opony i powierzchnia przylegania bieżnika do drogi nie zmieniają się. W rezultacie przyczepność kół podczas pokonywania zakrętów i zużycie opon są optymalne.

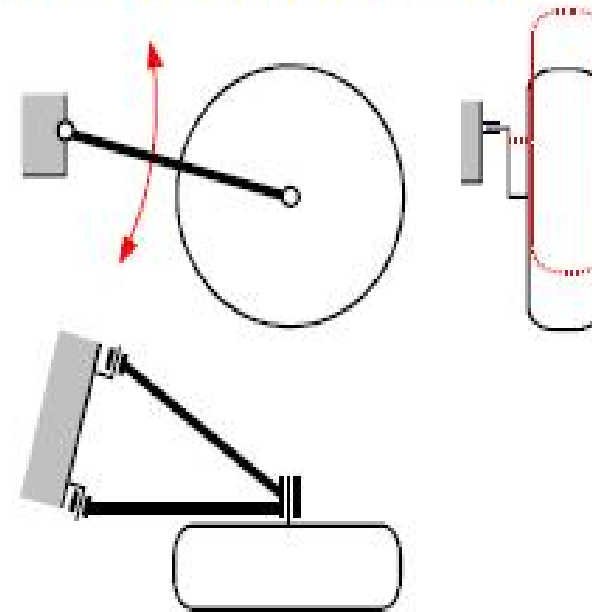

PROWADZENIE KOŁA PRZEZ RÓŻNE ODMIANY ZAWIESZENIA

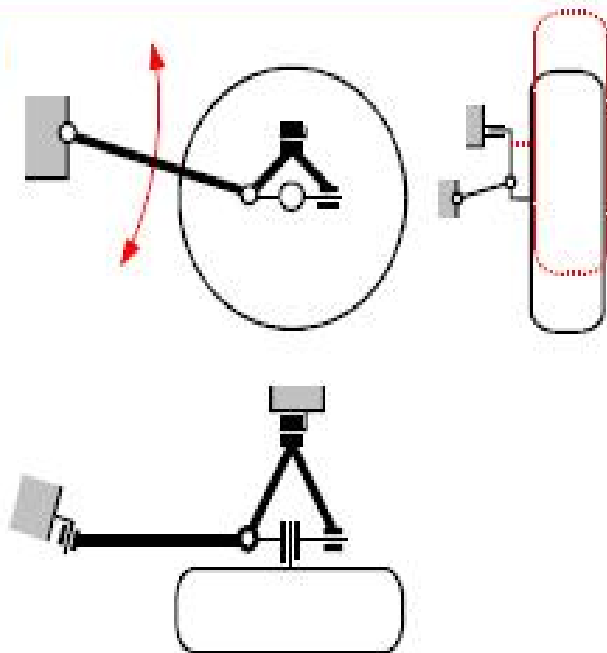
a)

b)

c)

a) wahacz wzdłużny

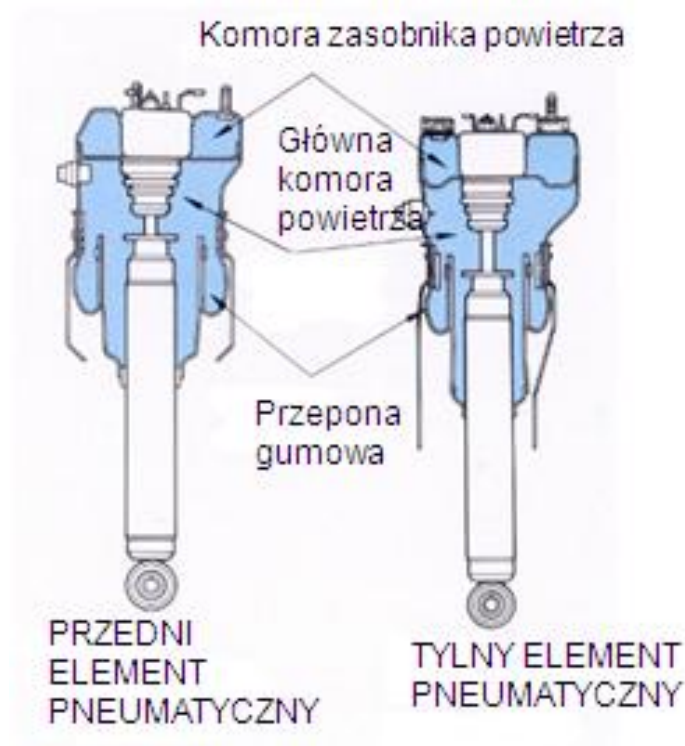
b) wahacz skośny

c) zawieszenie wielowahaczowe

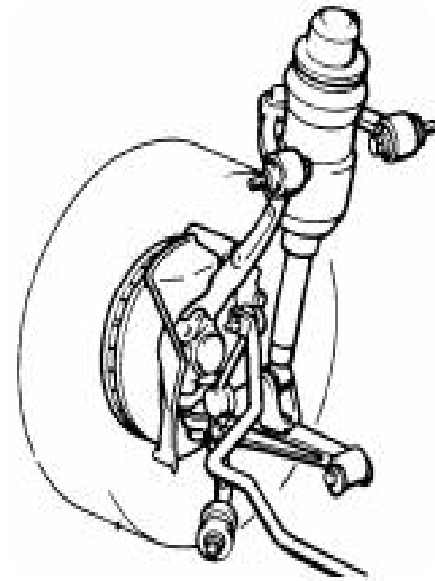

ZAWIESZENIE PNEUMATYCZNE

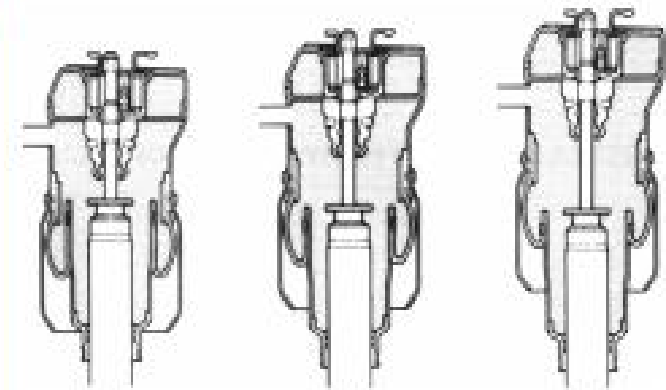
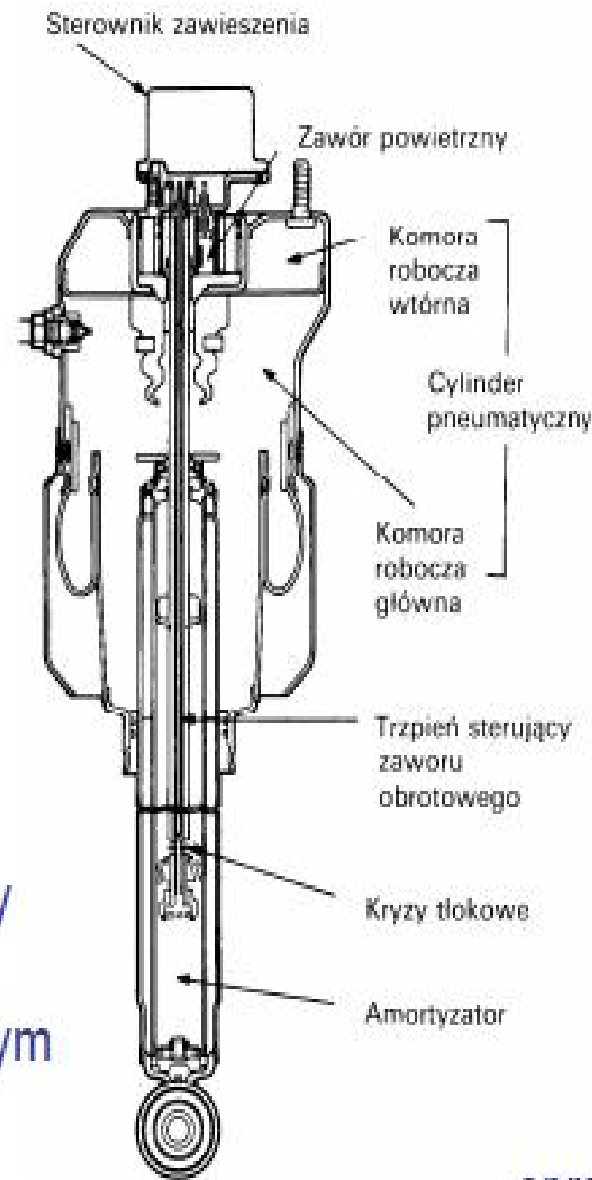
Elementy pneumatyczne są wykorzystywane w zawieszeniu gdzie zarówno stała sprężystość jak i siła tłumienia mogą być regulowane w zależności od prędkości pojazdu, obciążenia, rodzaju nawierzchni i preferencji podróżujących.

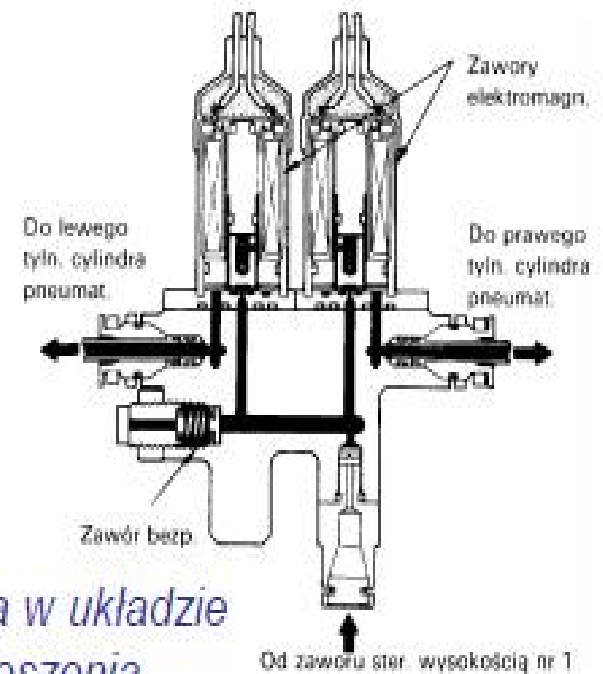
ZAWIESZENIE PNEUMATYCZNE W SAMOCHODACH LEKKICH

Widok i przekrój pneumatycznej głowicy resorującej w samochodzie osobowym

Ustawienia cylindra pneumatycznego dla różnych wysokości położenia nadwozia

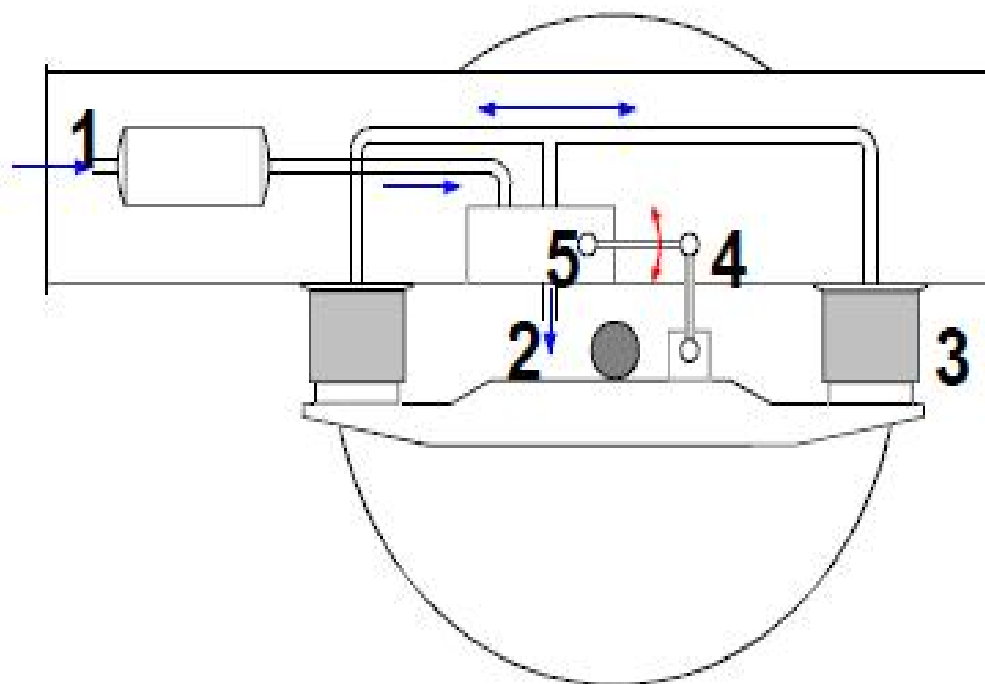

sprężarka w układzie zawieszenia

BĘBNOWE ELEMENTY PNEUMATYCZNE

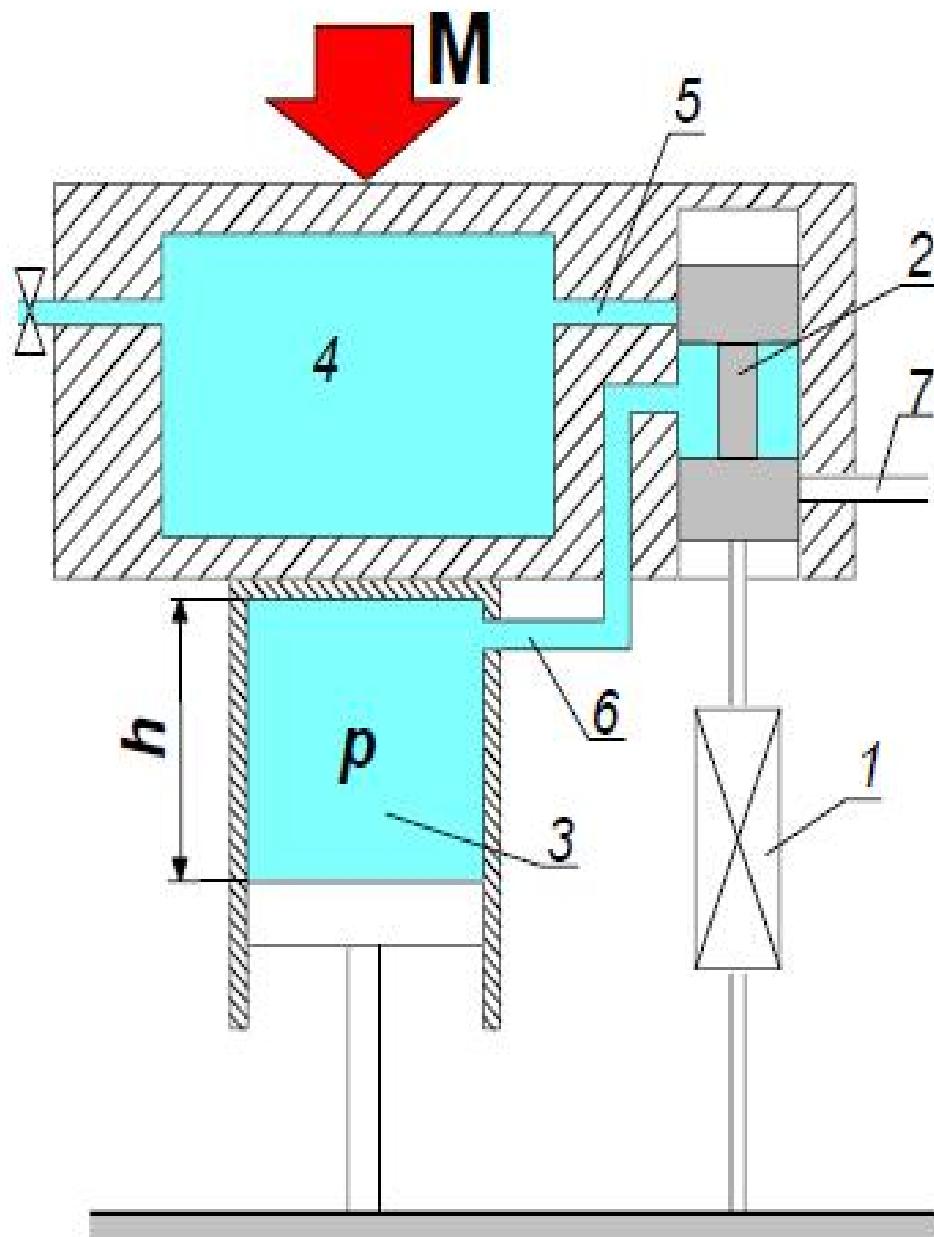
Przekrój przeponowego elementu pneumatycznego z nawijaną przeponą

Schemat sterowania wysokością zawieszenia pneumatycznego

- 1 – zasilanie ze sprężarki
- 2 – wypływ powietrza do atmosfery
- 3 – miech pneumatyczny
- 4 – dźwignia sterująca zaworem poziomującym
- 5 – zawór poziomujący

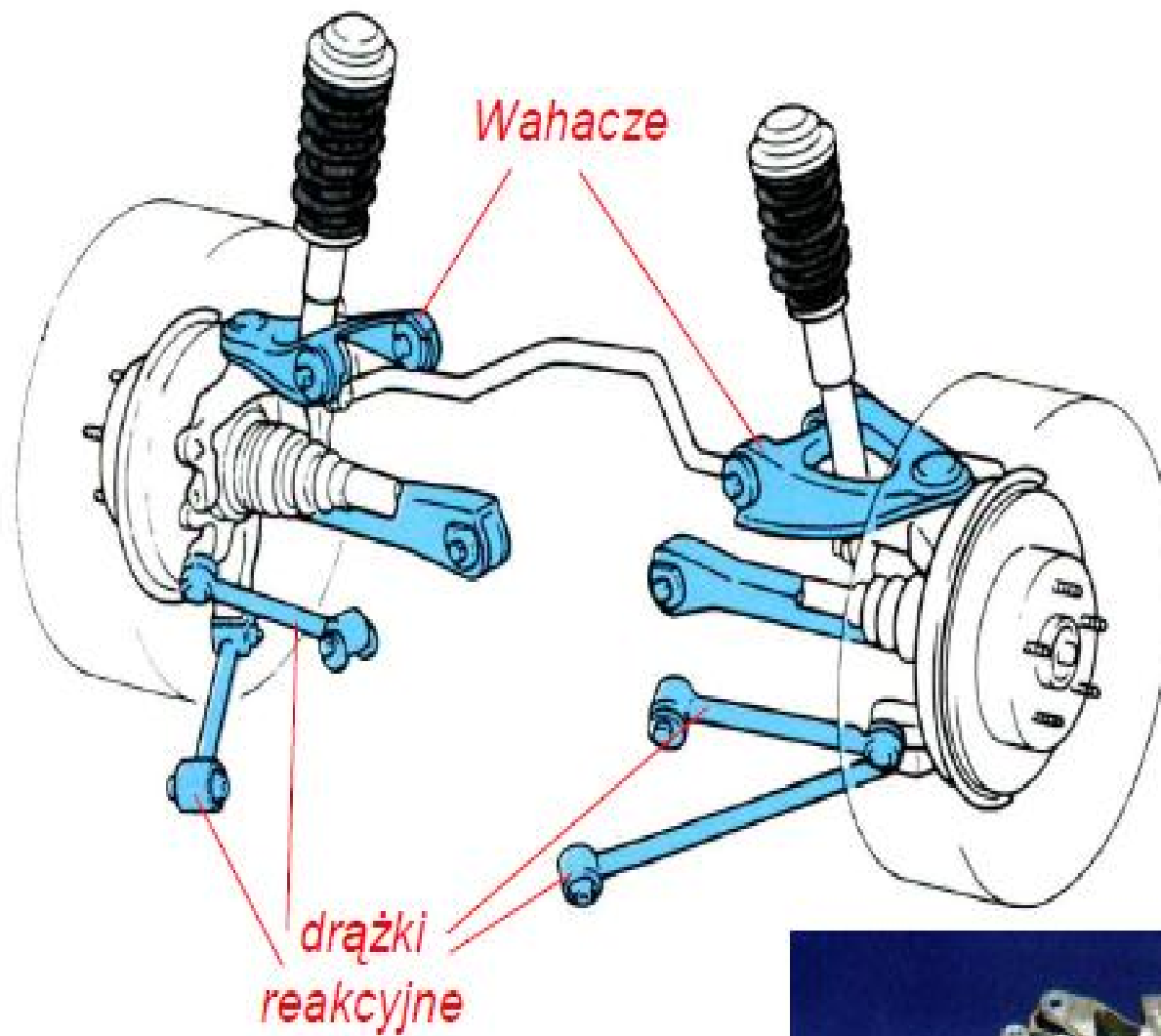
BĘBNOWE ELEMENTY PNEUMATYCZNE

Schemat zaworu sterowania
wysokością nadwozia
zawieszzonego pneumatycznie

- 1 – zawór poziomujący z regulacją
- 2 – suwak
- 3 – przestrzeń nadtłokowa
- 4 – zbiornik sprężonego powietrza
- 5,6 – przewody łączące zbiornik z przestrzenią nadtłokową
- 7 – przewód połączenia z atmosferą

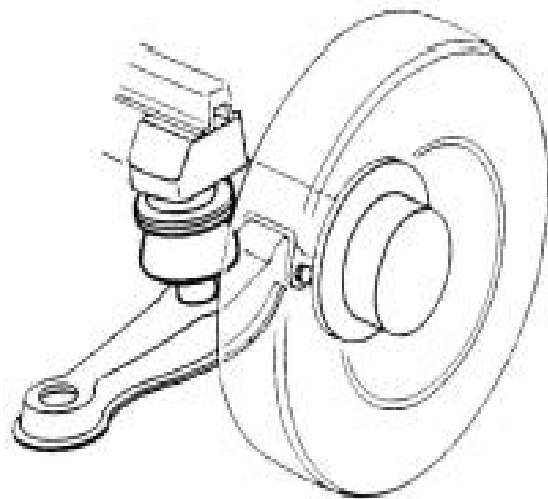
ELEMENTY WODZĄCE – WAHACZE I DRAŻKI

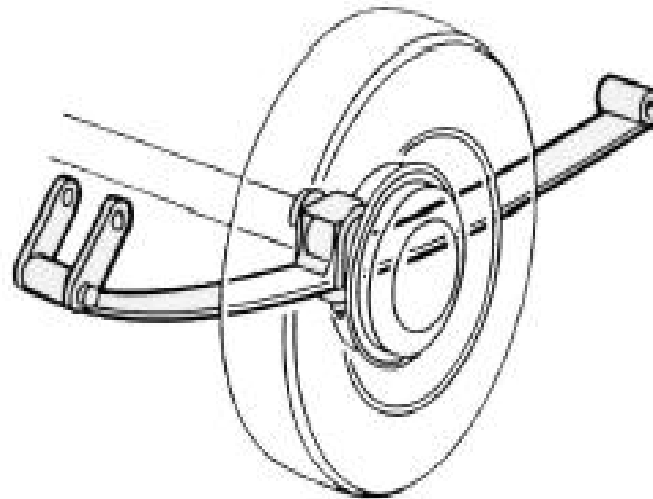
Aluminiowe elementy zawieszęń

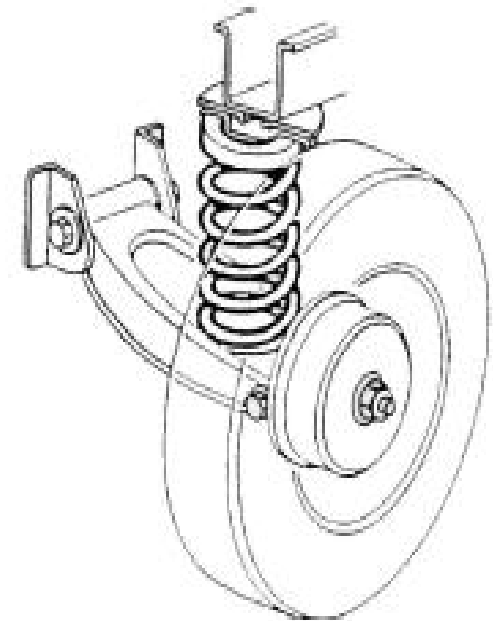
ELEMENTY SPRĘŻYSTE W ZAWIESZENIACH

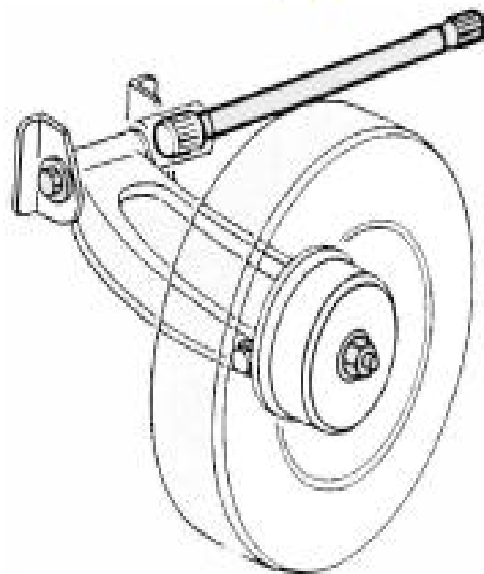
Elementy gumowe

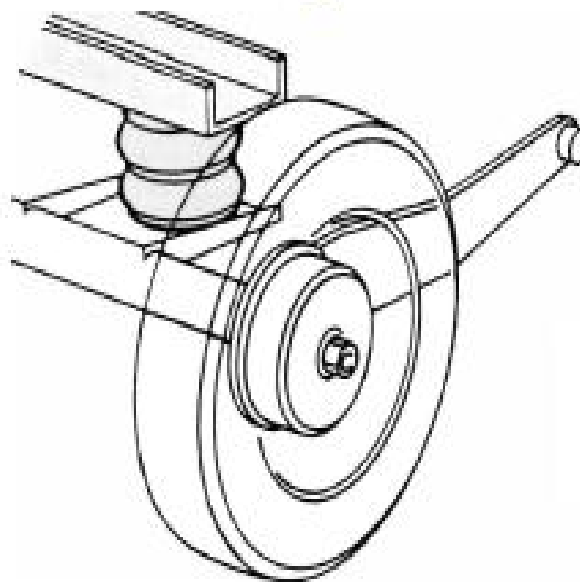
Resory piórowe

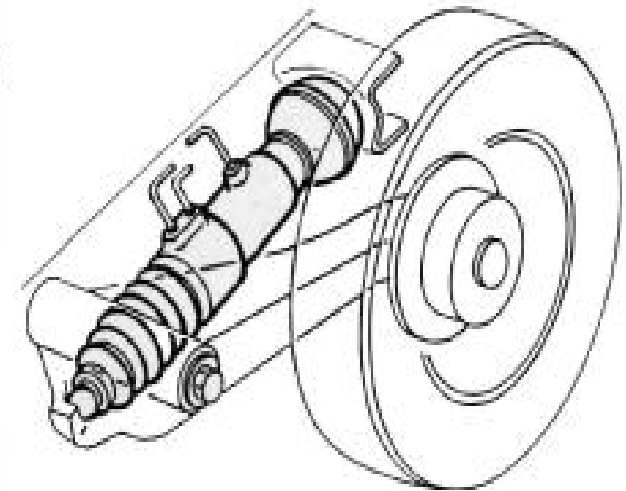
Sprężyny

Drażki skrętne

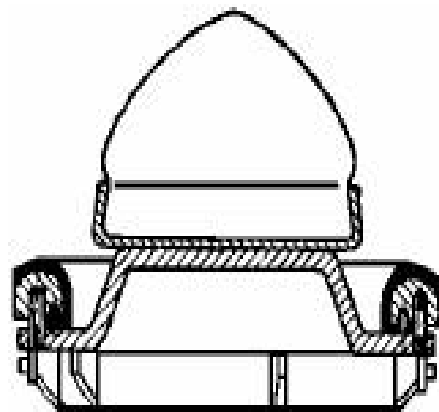

Elementy pneumatyczne

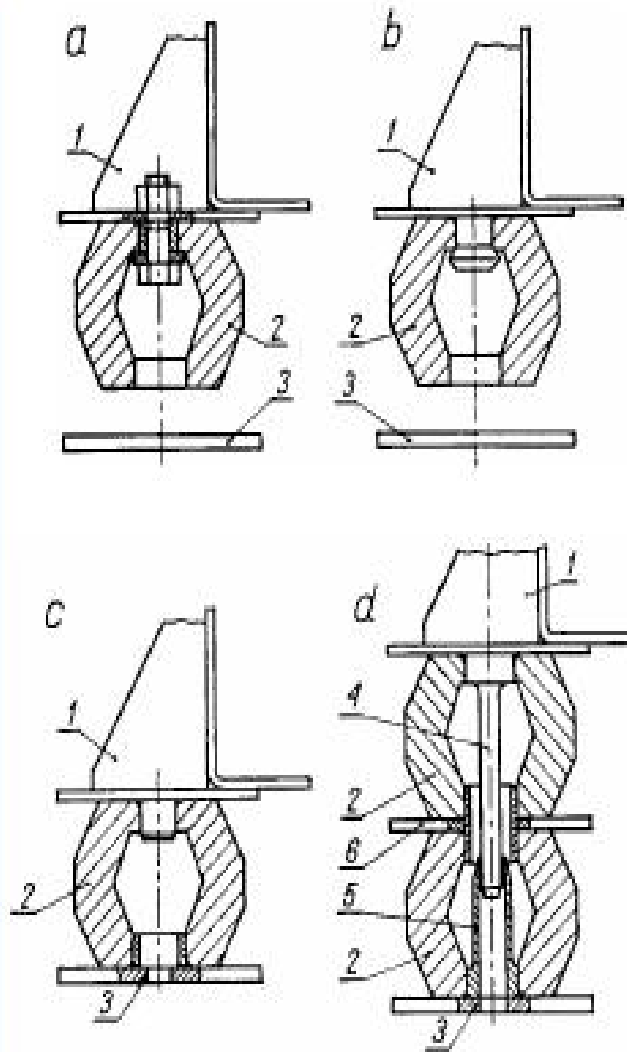

Elementy hydropneumatyczne

GUMOWE ELEMENTY SPRĘŻYSTE

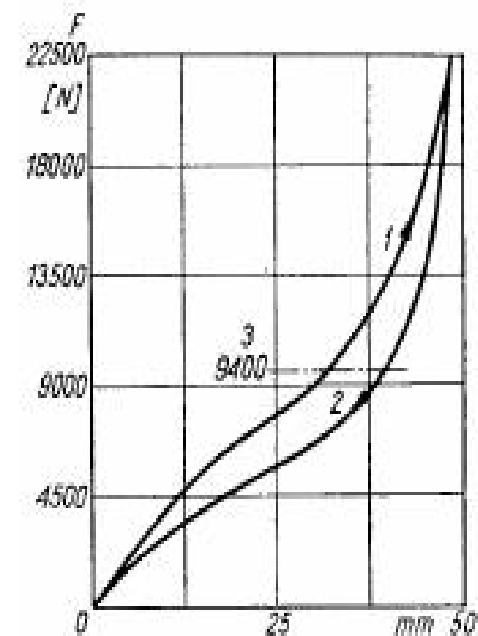

Pełnogumowy
element sprężysty
(stosowany jako
ogranicznik skoku
zawieszenia)

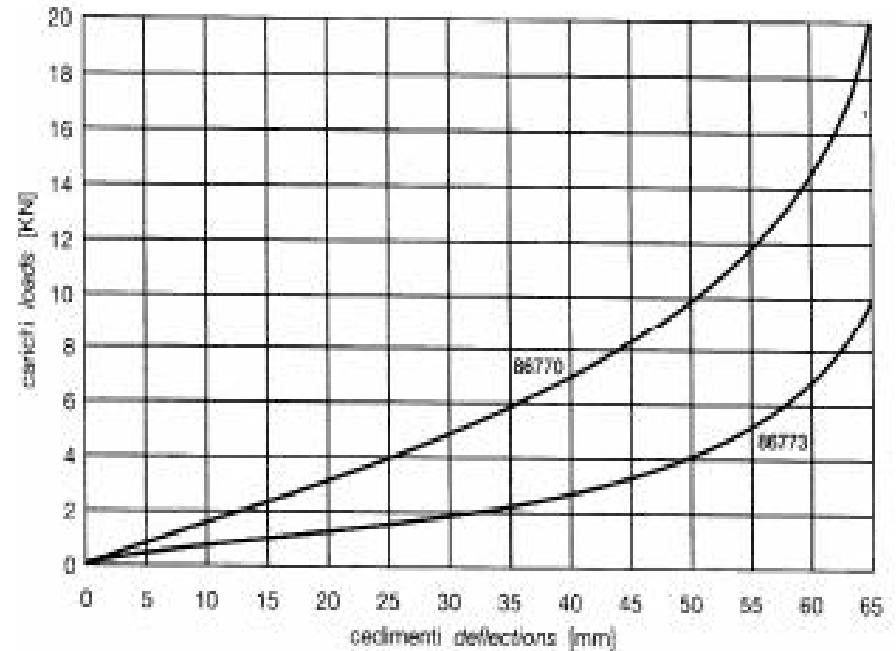
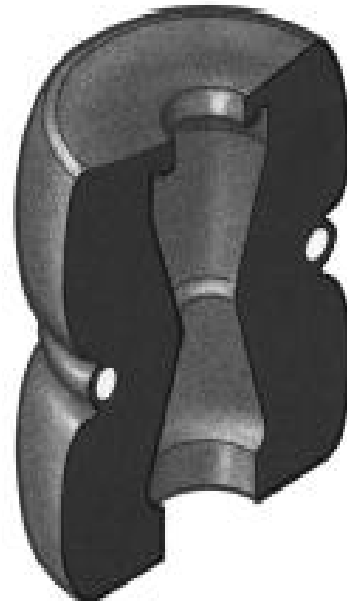
Gumowo-komorowe
elementy sprężyste

1 – wspornik, 2 – element
gumowy, 3 – zderzak
4 – sworzeń prowadzący,
5 – tuleja, 6 - łącznik

Charakterystyka elementów
gumowo-komorowych

GUMOWE ELEMENTY SPRĘŻYSTE

Zbrojone gumowo-komorowe elementy sprężyste i ich charakterystyki

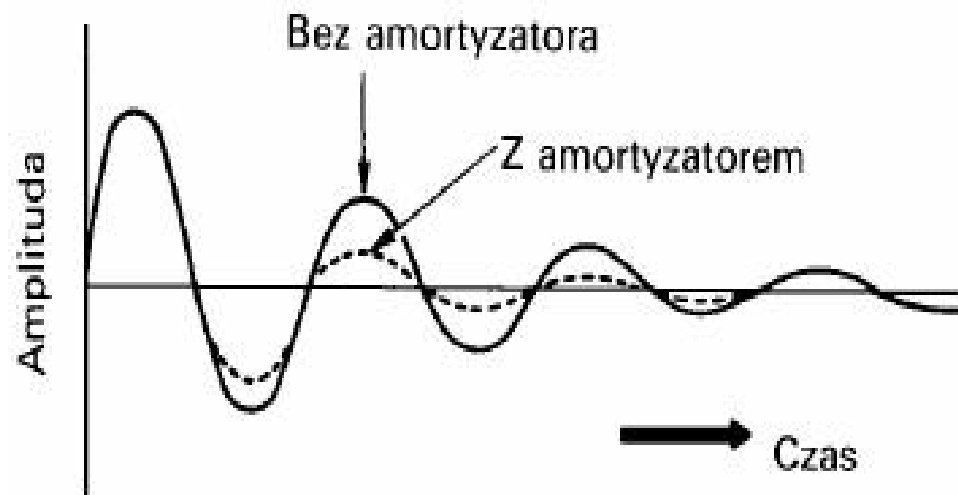

Osiowy gumowo-stalowy element sprężysty (tzw. *silent blok*), cechujący się różną sztywnością w kierunku każdej z osi

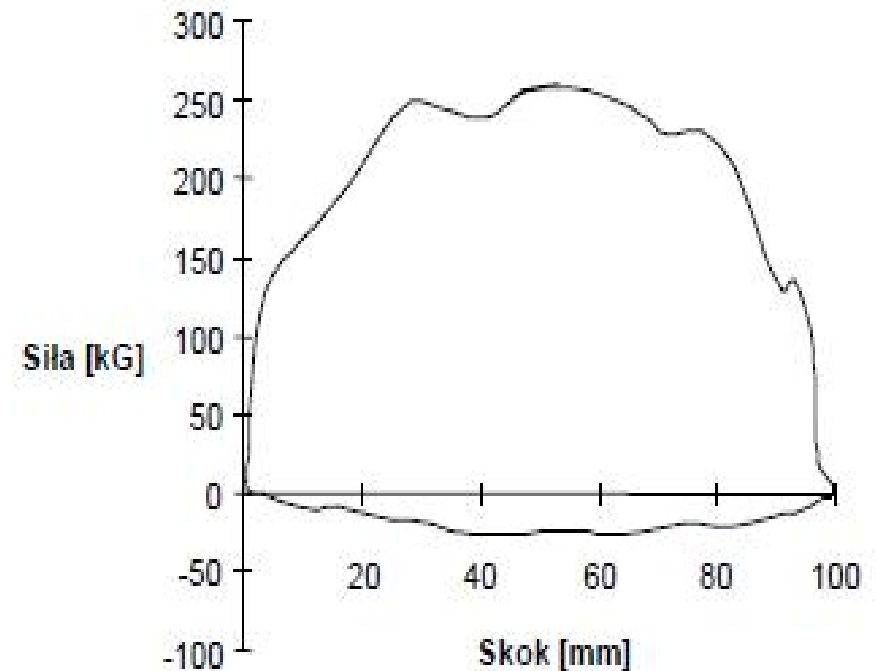

AMORTYZATORY

Zadanie: zapewnienie możliwie ciągłego kontaktu koła z nawierzchnią (przez jak najszybsze tłumienie drgań) przy jednoczesnym zapewnieniu możliwie wysokiego poziomu komfortu jazdy

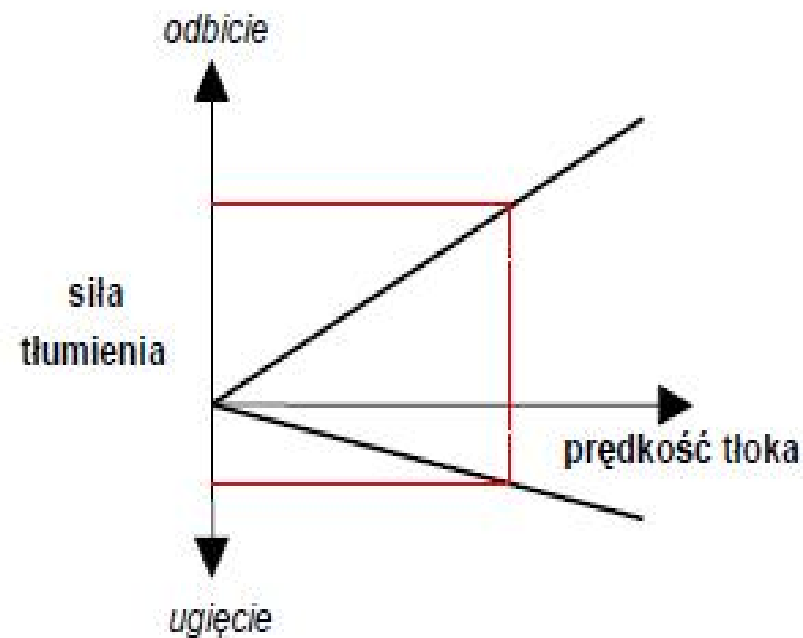
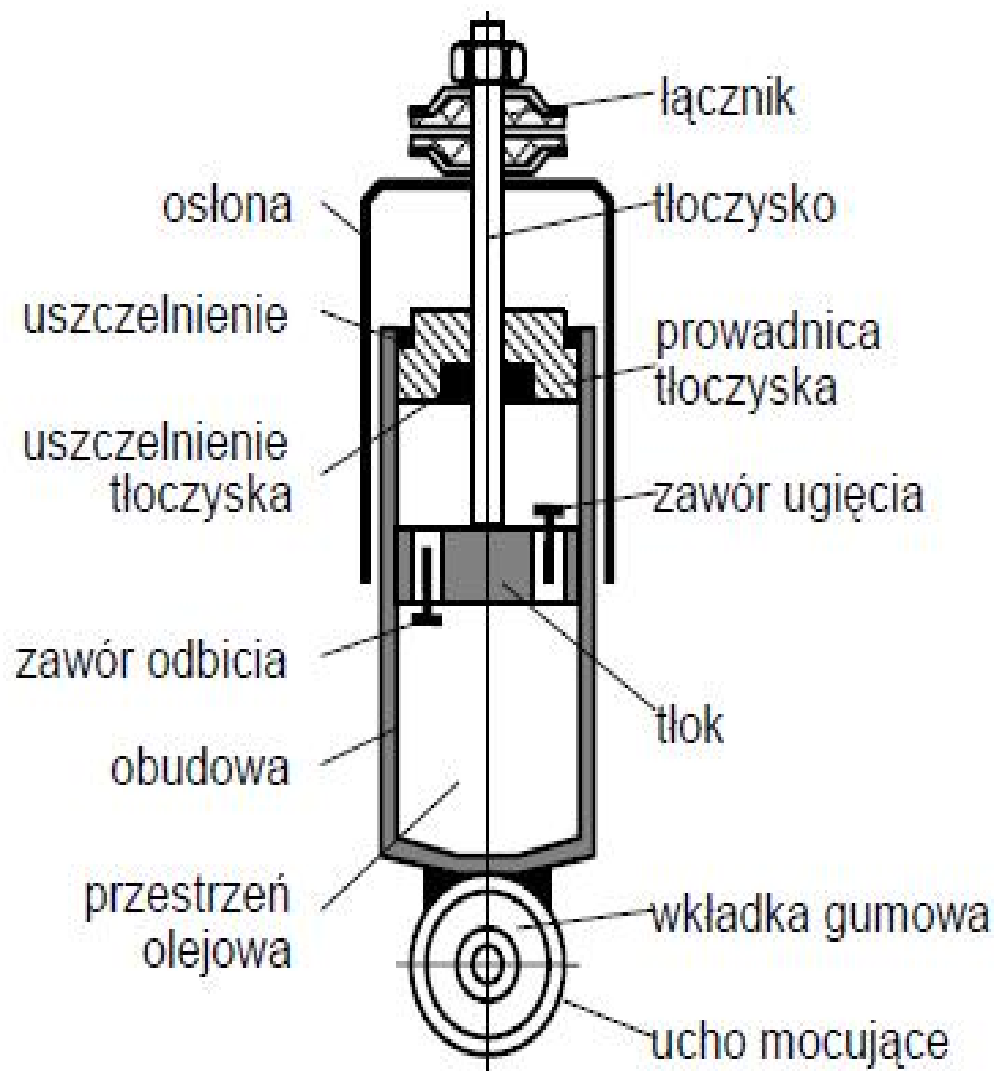

Wpływ amortyzatora na przebieg tłumienia drgań nadwozia

Wykres pracy amortyzatora

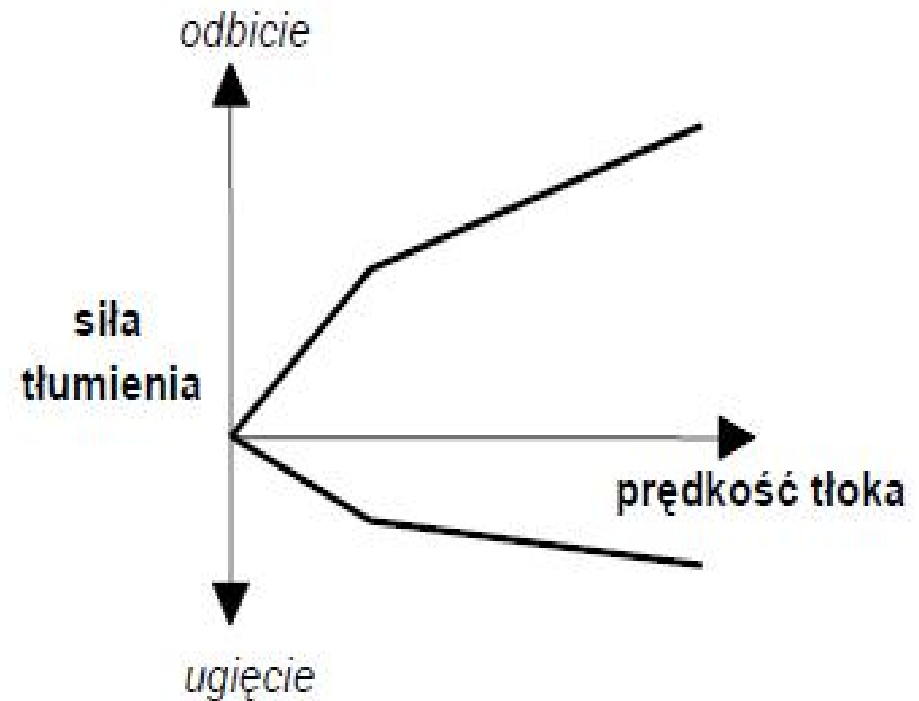
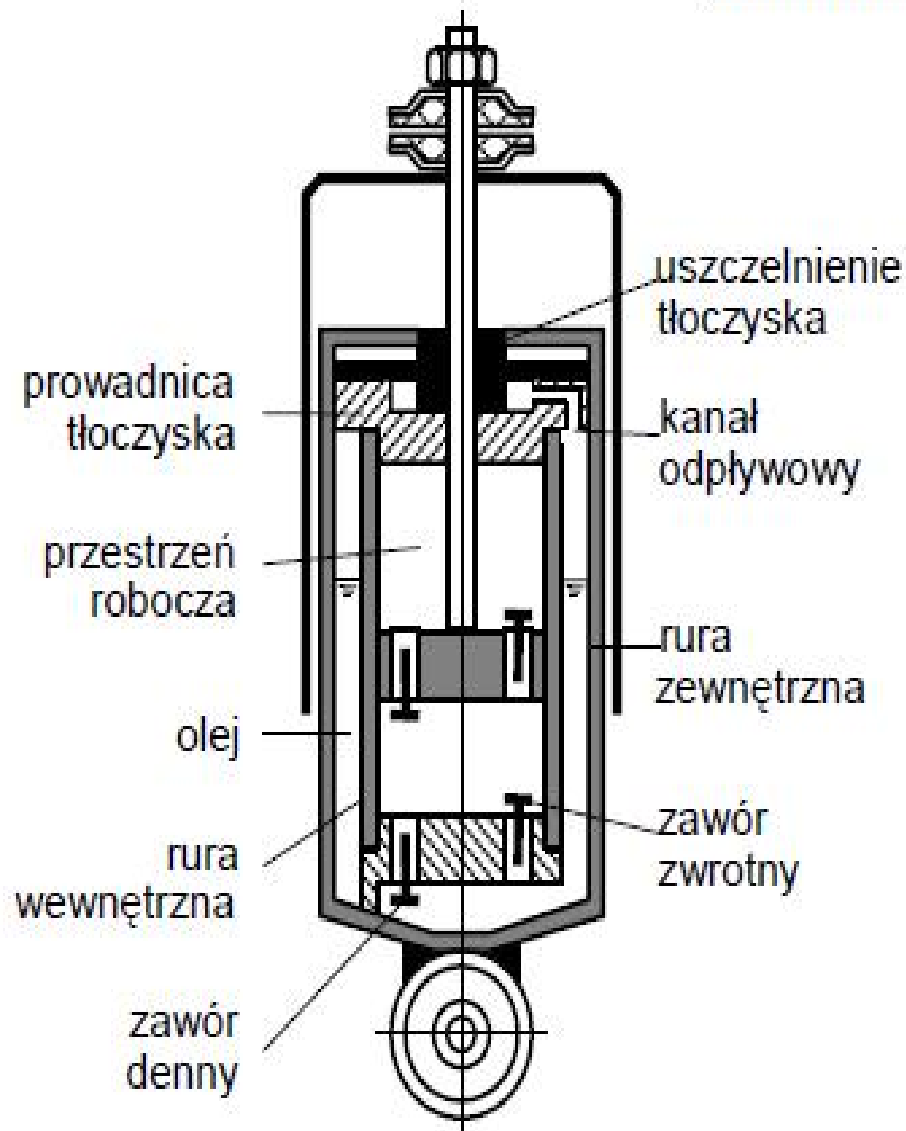
AMORTYZATORY

Charakterystyka amortyzatora jednorurowego

Amortyzator teleskopowy,
jednorurowy, bezciśnieniowy

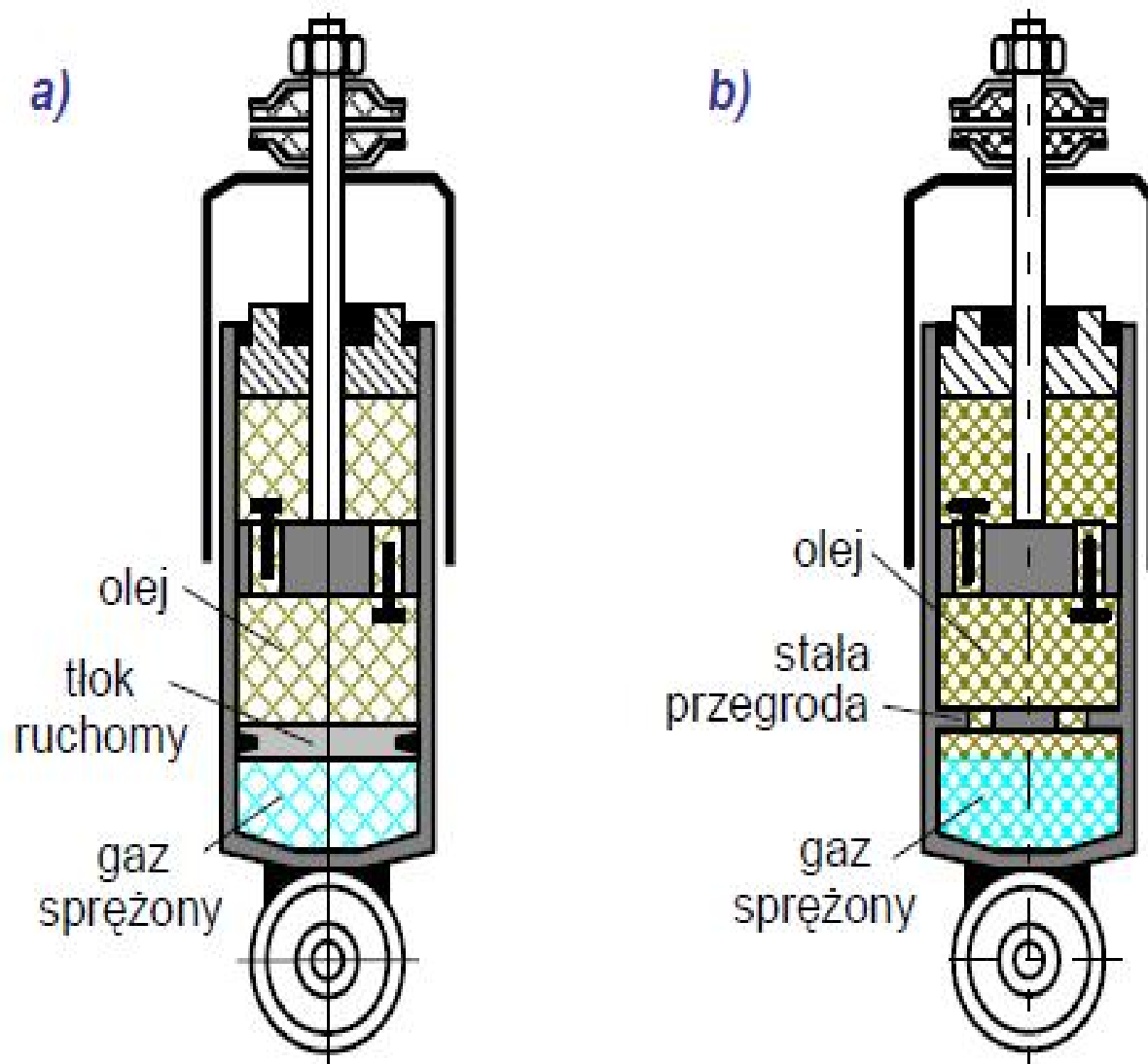
AMORTYZATORY

Charakterystyka amortyzatorów progresywnych

Amortyzator teleskopowy,
dwururowy, bezciśnieniowy

AMORTYZATORY

zawiera sprężony azot
(pod ciśnieniem
2 do 3 MPa)

ZALETY:

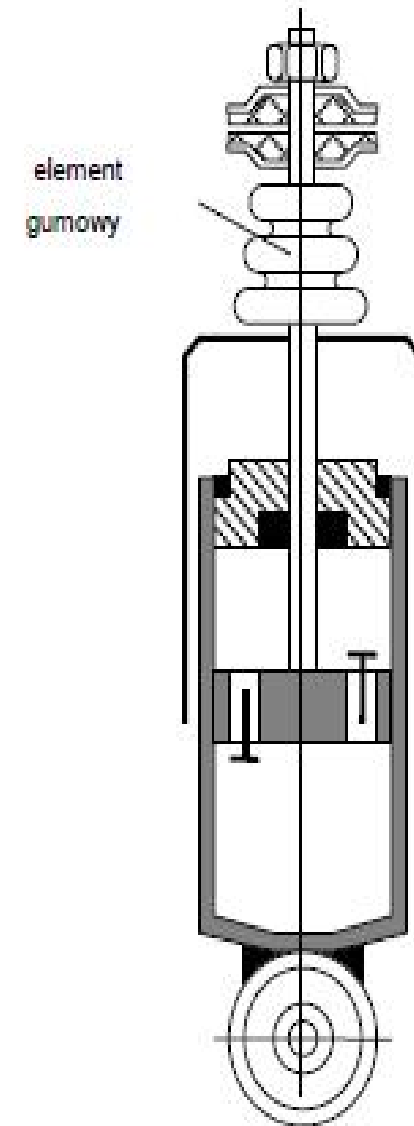
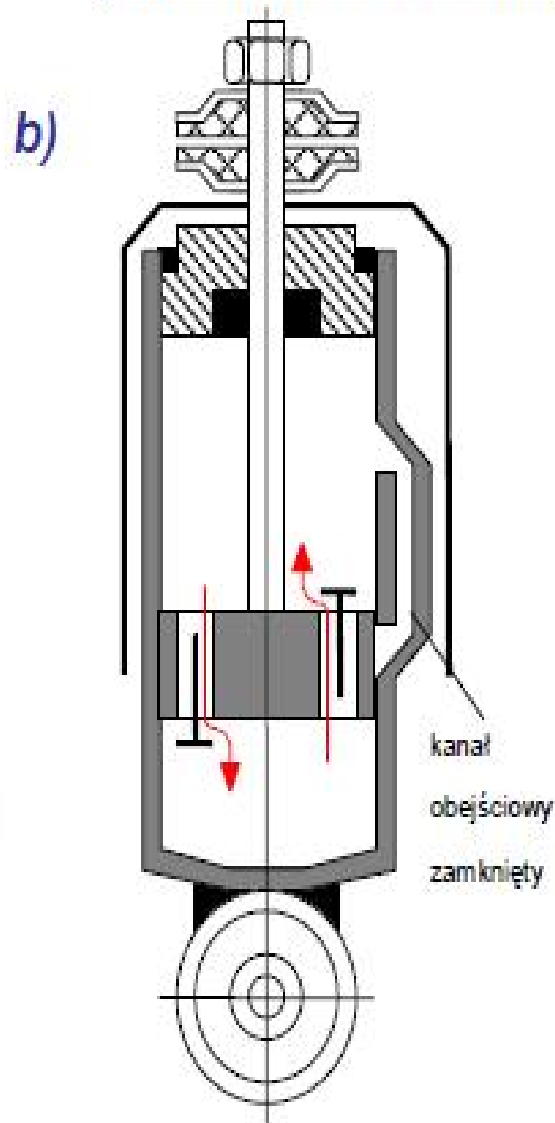
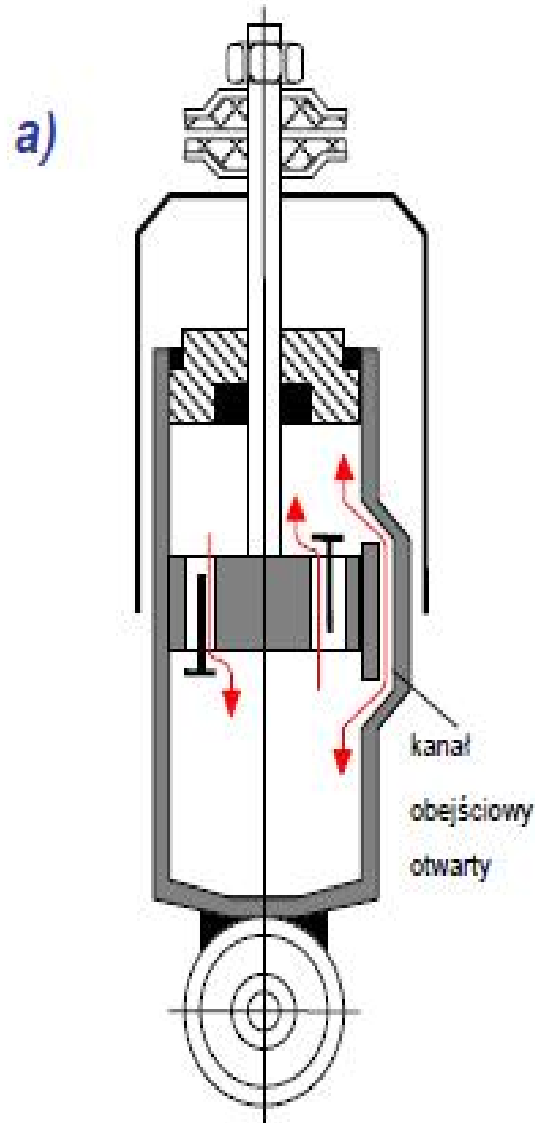
- szybkie odprowadzanie ciepła
- mniejsza hałaśliwość
- bardziej równomierne (łagodniejsze) tłumienie
- zapobieganie pienieniu oleju przy szybkich ruchach tłoka

Amortyzator typu de Carbon – tzw. gazowy

a) z tłokiem pływającym

b) ze stałą przegrodą

AMORTYZATORY

Amortyzator z kanałem obejściowym (tzw. baypas)
a) amortyzator nieobciążony   b) amortyzator obciążony

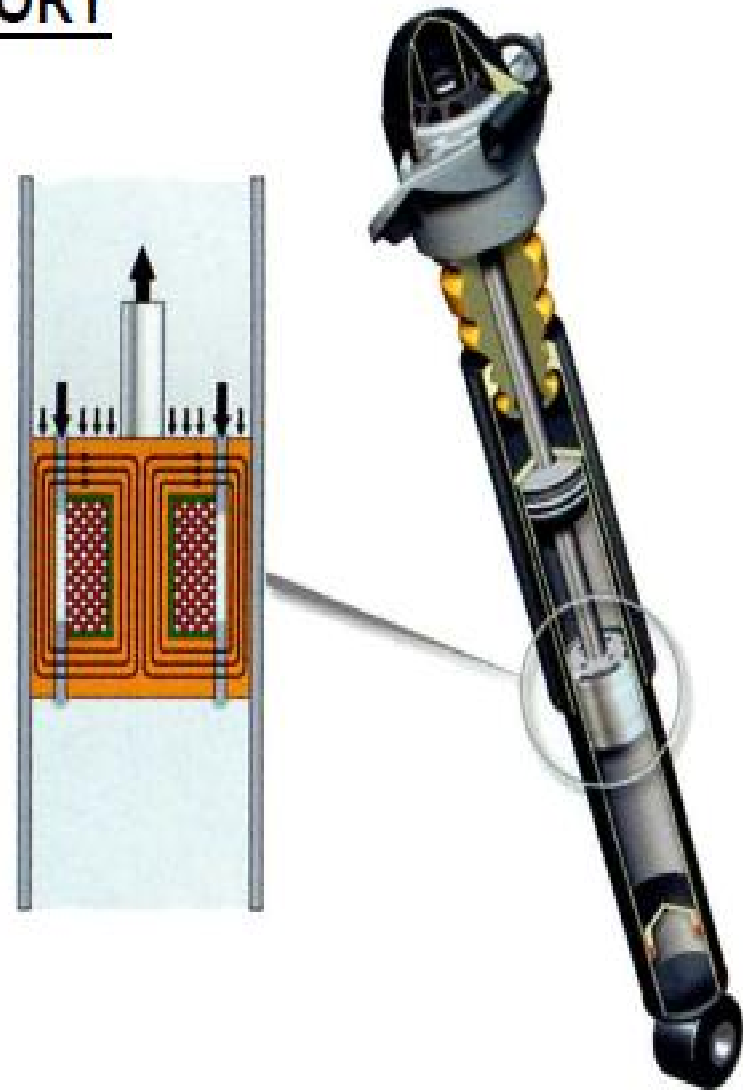
Amortyzator z dodatkowym elementem gumowym

AMORTYZATORY

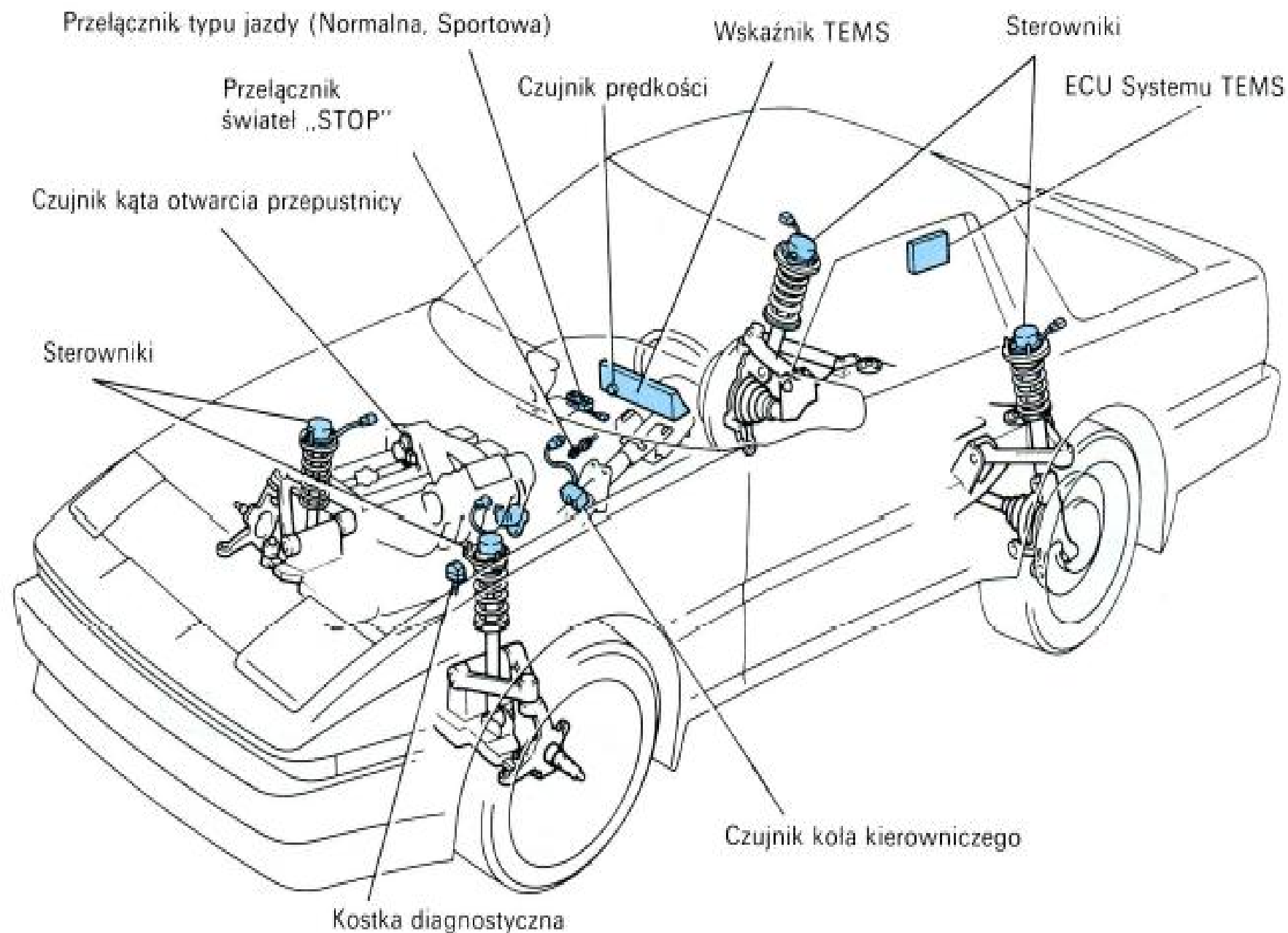
Amortyzatory magnetyczne – pozwalają na zmianę skuteczności tłumienia dzięki zastosowaniu w nich płynu hydraulicznego o właściwościach magnetycznych, zmieniającego bardzo szybko (milisekundy) lepkość pod wpływem pola elektromagnetycznego podczas przepływu przez kalibrowane kanały w tłoku

Amortyzator Magne Ride f-my Delphi do Ferrari, produkowany w Krośnie

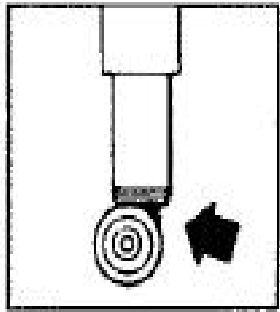

Idea amortyzatory magnetycznego na przykładzie Audi Magnetic Ride

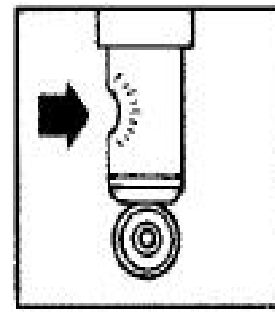

Elementy sterujące w układzie zawieszenia aktywnego

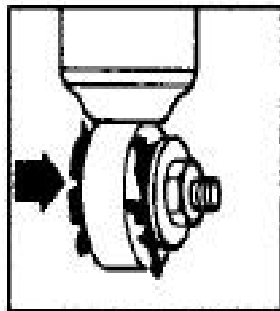
AMORTYZATORY

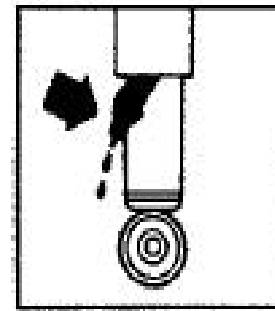
Uszkodzone lub osłabione
elementy mocujące
amortyzatora

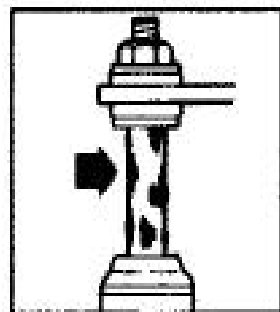
Uszkodzenie cylindra
amortyzatora

Uszkodzenie elementów
gumowych w mocowaniu
amortyzatora

Wyciek oleju
z amortyzatora

Uszkodzenie tłoczyska
amortyzatora

Najczęściej występujące
uszkodzenia amortyzatorów

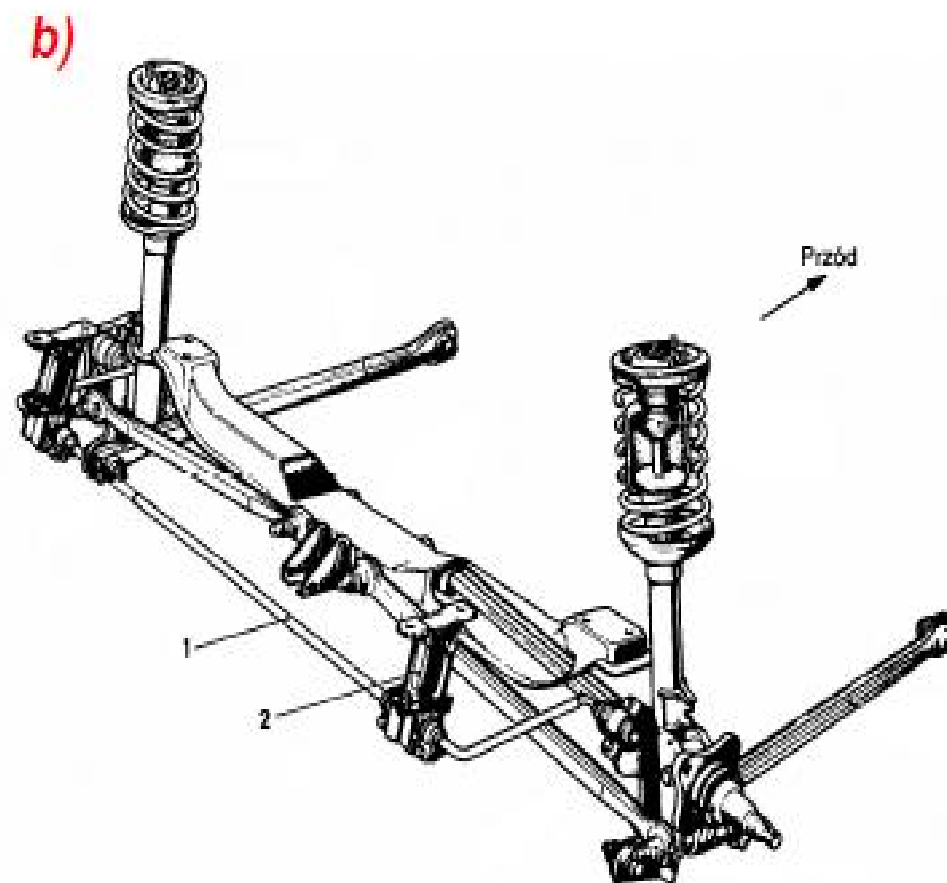
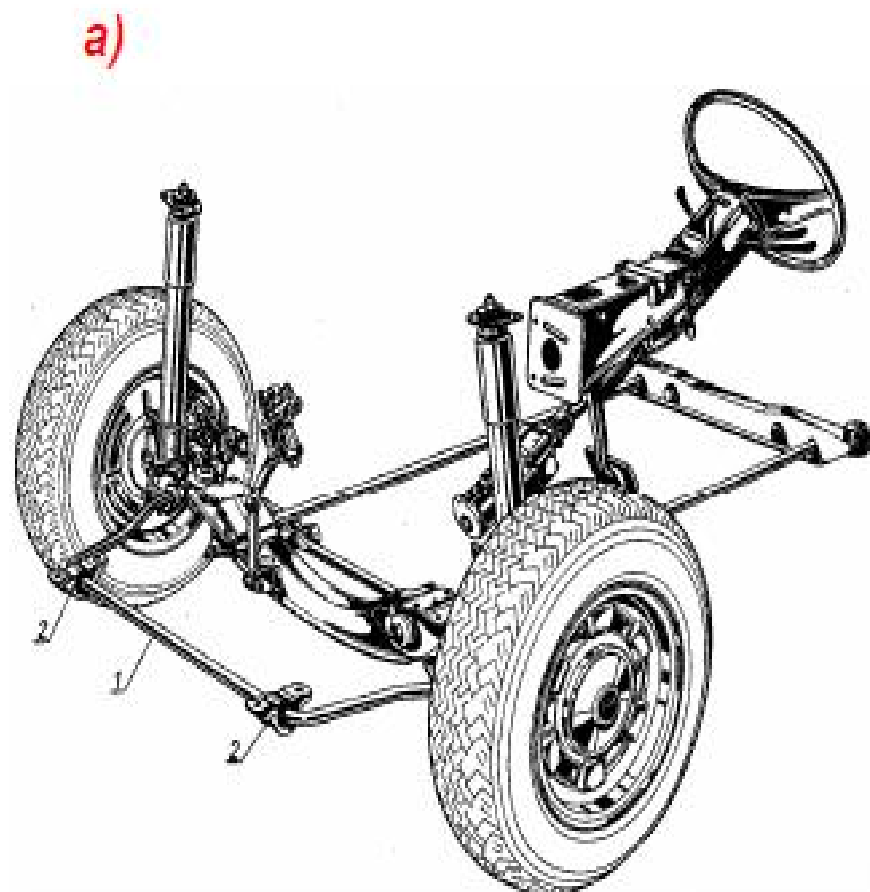

Skutki uszkodzeń amortyzatorów:

- wydłużenie drogi hamowania (*o ok. 3m z prędkości 80 km/h na suchej nawierzchni*) wskutek skrócenia czasu kontaktu opony z nawierzchnią,
- gorsze trzymanie się drogi przy jeździe na łukach (*obniżenie prędkości bezpiecznej na łuku o ok. 10%*),
- większa możliwość wpadania w poślizg wskutek aquaplaningu (*obniżenie prędkości bezpiecznej na mokrej nawierzchni o ok. 10%*),
- gorsza widoczność w nocy wskutek chwiejnego i nieregularnego oświetlenia drogi,
- oślepienie innych kierowców wskutek zwiększonych wahań nadwozia,
- zwiększenie zmęczenia kierowcy wskutek poddawania go wibracjom (*wydłużenie czasu reakcji o ok. 25%*).

UWAGA: dane odnoszą się do amortyzatorów zużytych w ok. 50%.

STABILIZATORY

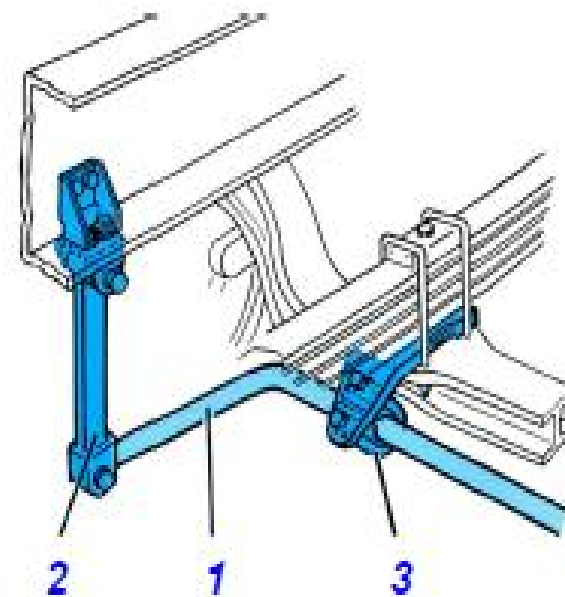
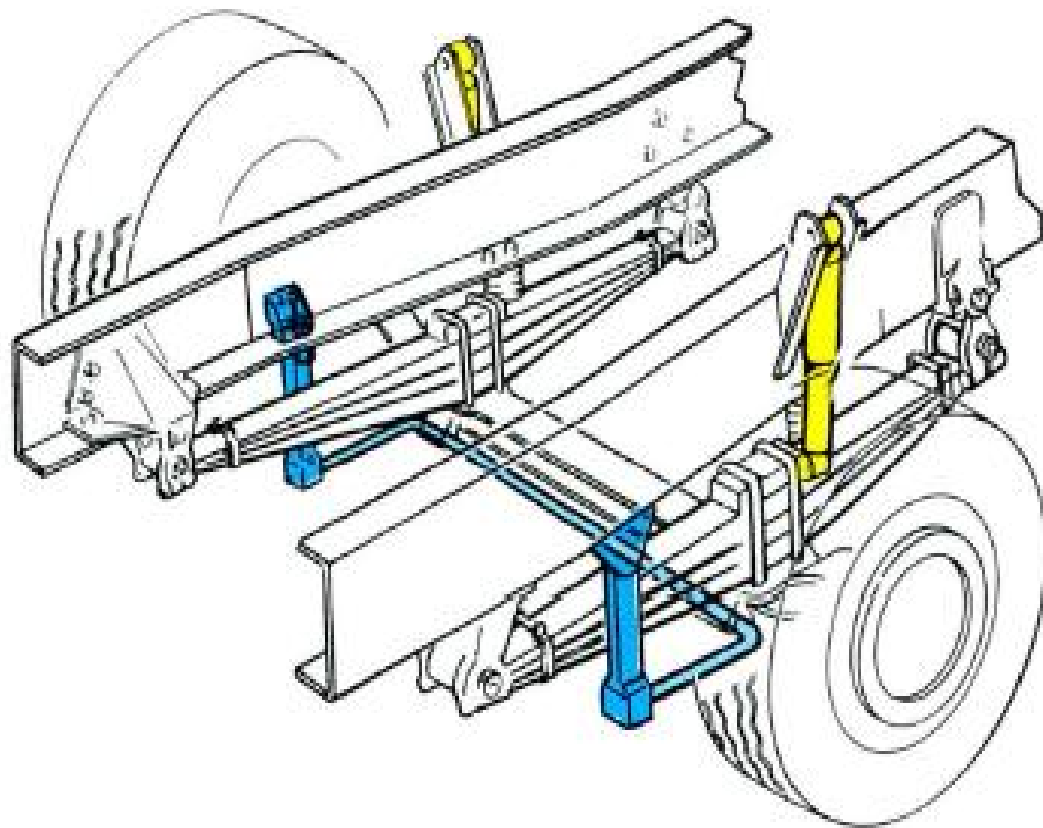
Stabilizatory w zawieszeniach samochodów osobowych

a) zawieszenie osi przedniej

b) zawieszenie osi tylnej

1 – drążek stabilizatora, 2 – uchwyty stabilizatora

PRZYKŁADOWE ZAWIESZENIA SAMOCHODÓW

- 1 – stabilizator
- 2 – drążki łączące
- 3 – zaciski

Stabilizator w zawieszeniu samochodu ciężarowego

PRZYKŁADOWE ZAWIESZENIA SAMOCHODÓW

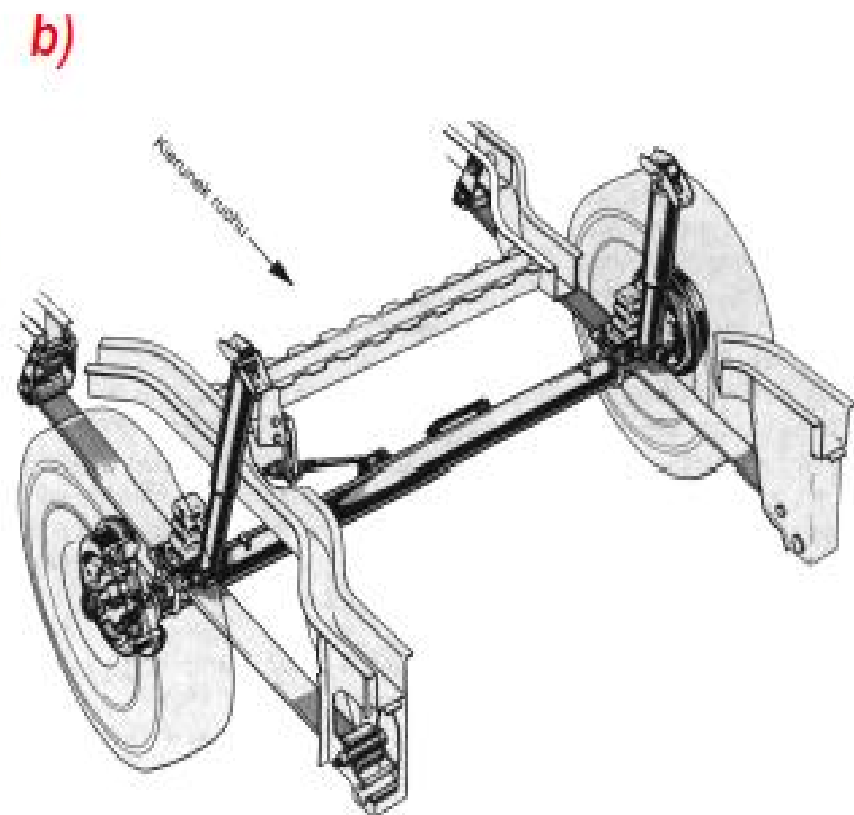
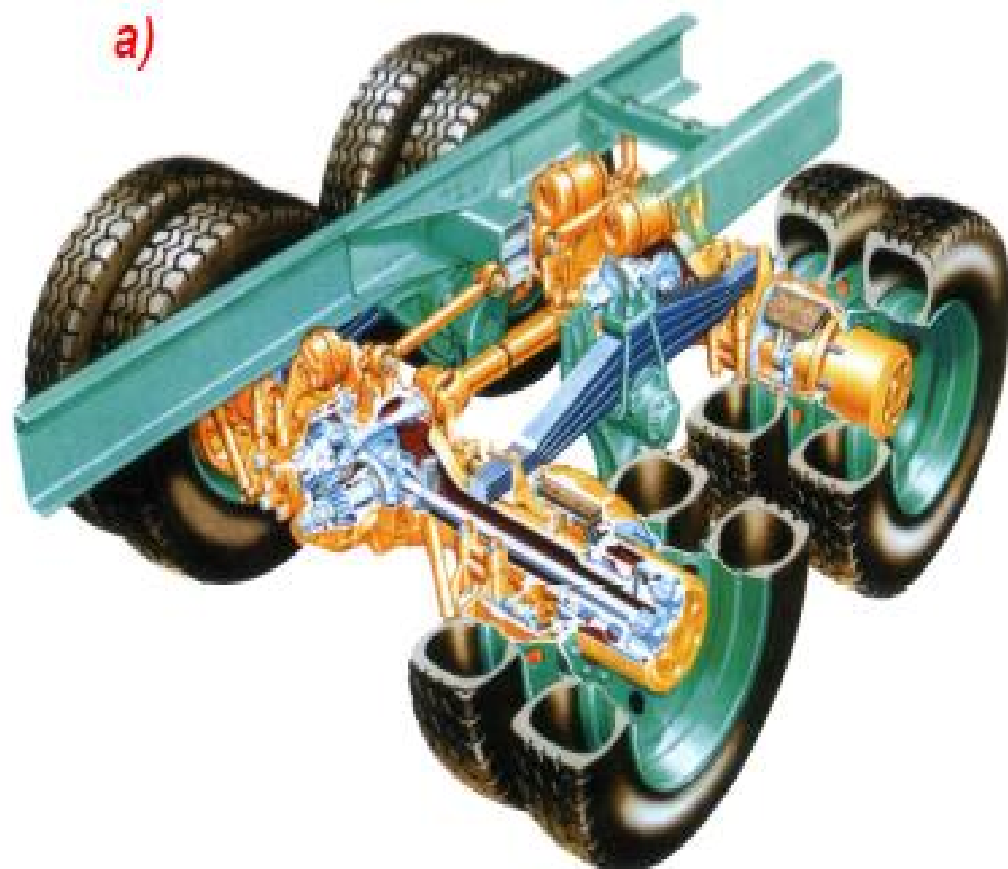
Dwuwahaczowe
zawieszenie niezależne
przedniej osi napędzanej
samochodu terenowego

PRZYKŁADOWE ZAWIESZENIA SAMOCHODÓW

Dwuwahaczowe zawieszenie niezależne
przedniej osi samochodu ciężarowego

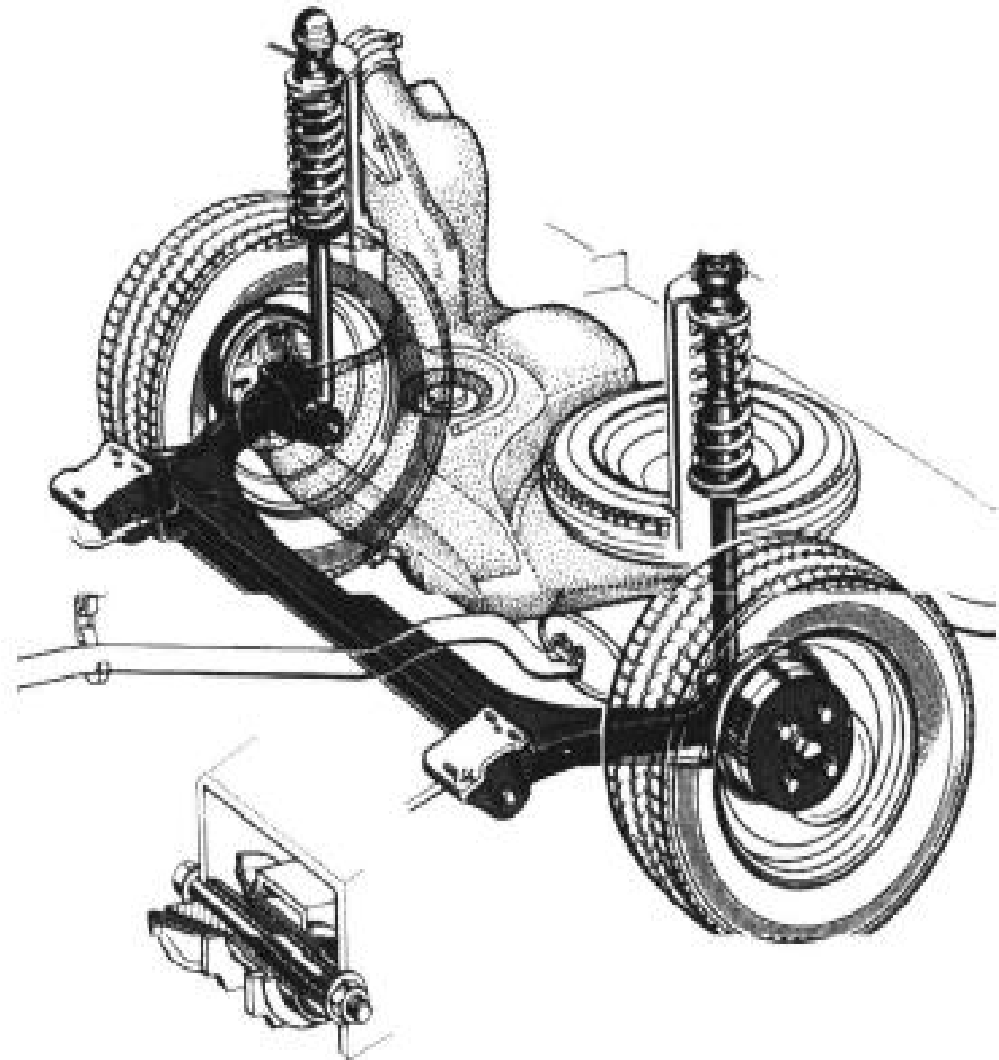
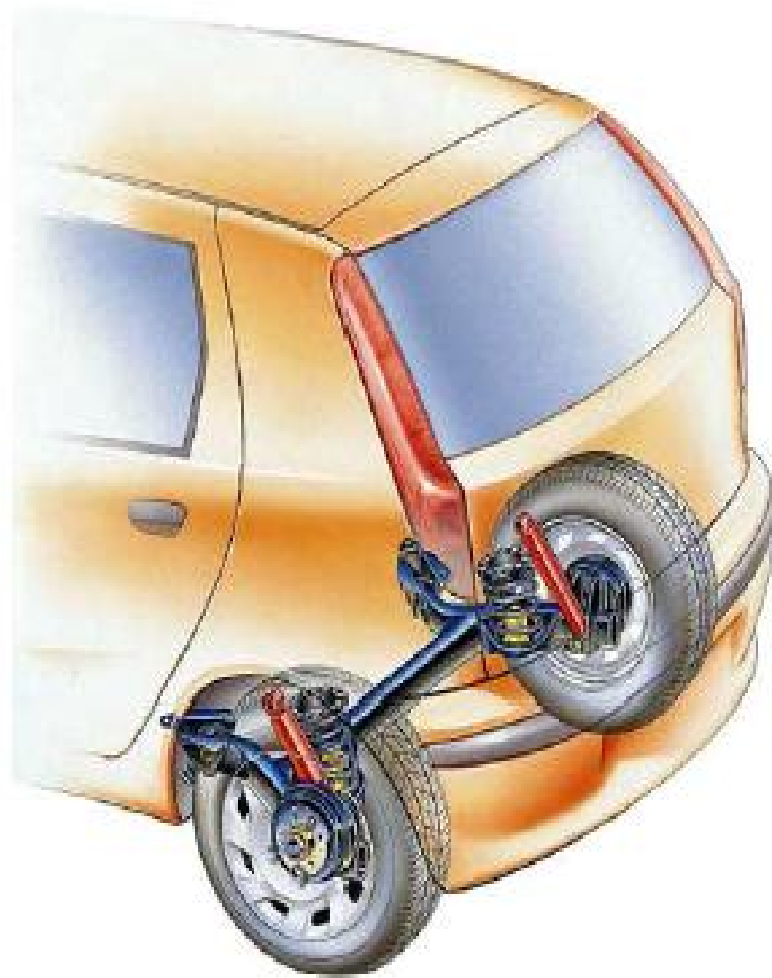
PRZYKŁADOWE ZAWIESZENIA SAMOCHODÓW

Zawieszenie zależne tylnej osi sztywnej na resorach wzdłużnych

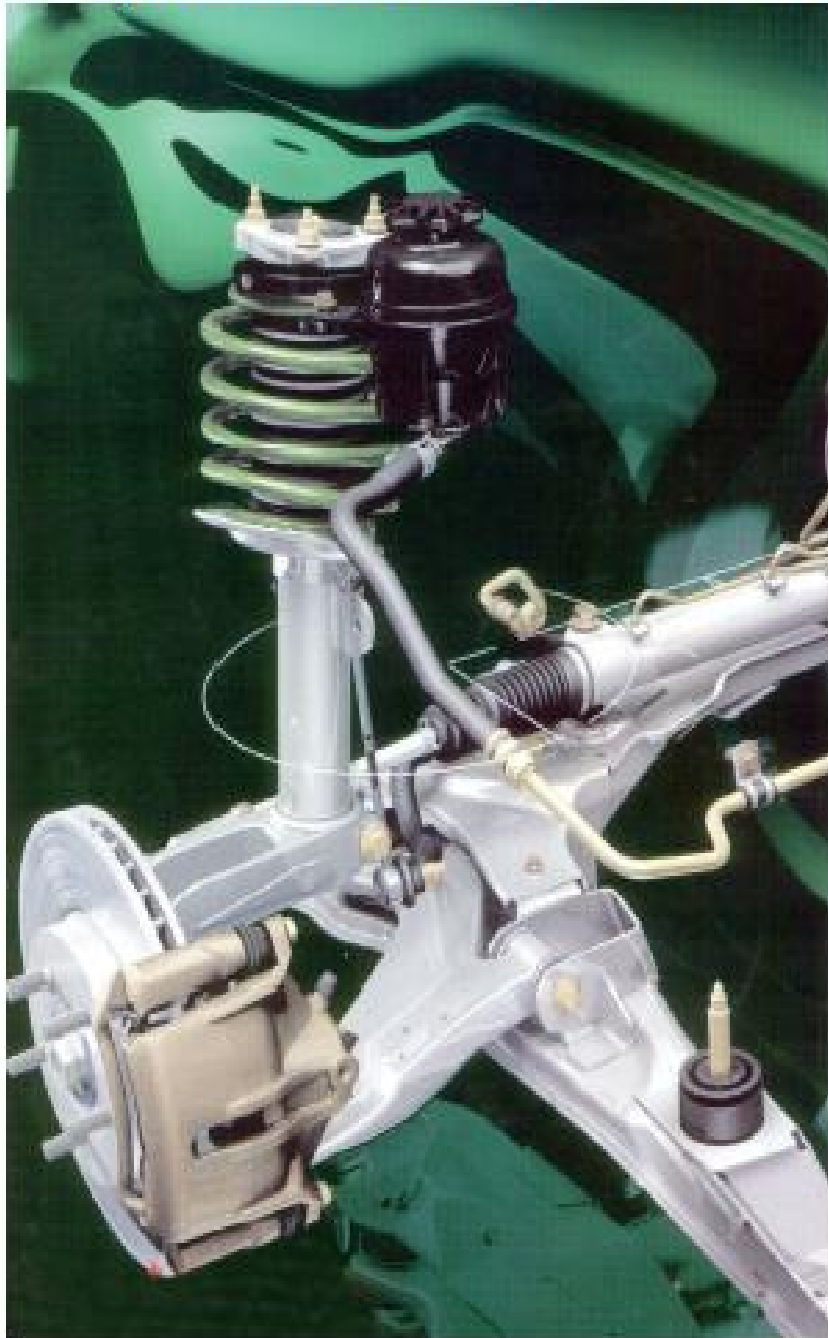
- a) osie napędzane samochodu ciężkiego
- b) oś nienapędzana samochodu dostawczego

PRZYKŁADOWE ZAWIESZENIA SAMOCHODÓW

Zawieszenia tylne z belką skrętną osi nienapędzanych

PRZYKŁADOWE ZAWIESZENIA SAMOCHODÓW

Zawieszenie McPhearson
ze sterowanym amortyzatorem